

**UCHWAŁA NR XXXIII/445/2020
RADY MIEJSKIEJ W NIDZICY**

z dnia 17 grudnia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nidzica
na lata 2021-2025**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 i art. 16b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876) Rada Miejska uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nidzica na lata 2021-2025 stanowiącą załącznik Nr1 do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Nidzicy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Tadeusz Danielczyk

Załącznik do uchwały Nr XXXIII/445/2020
Rady Miejskiej w Nidzicy
z dnia 17 grudnia 2020 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NIDZICA NA LATA 2021- 2025

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	4
1. Metodyka opracowywania Strategii.....	5
2. Kontekst planowania strategicznego.....	6
3. Uwarunkowania formalne opracowania Strategii.....	7
4. Spójność z dokumentami strategicznymi.....	10
II. Charakterystyka gminy Nidzica.....	11
1. Położenie.....	11
2. Sytuacja demograficzna.....	13
3. Kapitał społeczny i gospodarczy.....	17
3.1. Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne.....	17
3.2. Rynek pracy.....	21
3.3. Wychowanie i edukacja.....	24
4. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna.....	34
5. Kultura, sport i rekreacja.....	36
6. Opieka zdrowotna.....	39
7. Bezpieczeństwo publiczne.....	40
8. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych.....	40
8.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami.....	40
8.2. Pomoc społeczna.....	44
8.3. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	49
III. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych.....	50
1. Dziedziny planowania strategicznego.....	51
1.1. Wspieranie rodziny.....	51
1.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych.....	58
1.3. Zdrowie psychiczne.....	63
1.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.....	66
1.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	77
1.6. Aktywność i integracja społeczna seniorów.....	85
1.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	92

1.8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa.....	97
1.9. Problem przestępczości.....	104
1.10. Rewitalizacja społeczna.....	106
2. Analiza SWOT.....	108
3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych.....	111
4. Zakładane rezultaty realizacji Strategii.....	111
5. Ramy finansowe.....	112
6. System wdrażania Strategii.....	114
7. Monitoring.....	115
8. Ewaluacja.....	115
7.1. Zakres ewaluacji.....	115
7.2. Sposób ewaluacji.....	116
7.3. Narzędzia ewaluacji.....	116
7.4. Okres ewaluacji.....	116
9. Ocena ryzyka.....	116
IV. Wnioski i podsumowanie.....	117
V. Bibliografia.....	120
VI. Spis wykresów, tabel i rysunków.....	122

Wykaz skrótów:

UM - Urząd Miejski

MOPS - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO - (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ - Narodowy Fundusz Zdrowia

KPP - Komenda Powiatowa Policji

OSP - Ochotnicza Straż Pożarna

POZ - Podstawowa Opieka Zdrowotna

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

GUS - Główny Urząd Statystyczny

GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN - Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA - Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI - Zespół Interdyscyplinarny

NOK - Nidzicki Ośrodek Kultury

MOSiR - Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

CUW - Centrum Usług Wspólnych

Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nidzica na lata 2021-2025¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Nidzica. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- ▶ wspieranie rodziny,
- ▶ wsparcie osób niepełnosprawnych,
- ▶ zdrowie psychiczne,
- ▶ profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- ▶ przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- ▶ aktywność i integrację społeczną seniorów,
- ▶ promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- ▶ wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- ▶ problem przestępczości
- ▶ rewitalizację społeczną.

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nidzica na lata 2021-2025” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej gminy Nidzica.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

1. *Metodyka opracowywania Strategii*

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

Diagnozę Problemów Społecznych oraz sporządzenie i opracowanie Strategii zostały zlecone firmie zewnętrznej „Oficyna Profilaktyczna”, ul. Dworcowa 9A/19, 30-556 Kraków.

Prace nad programem zostały powierzone również Zespołowi powołanemu Zarządzeniem Dyrektora Nr 35A/2020 z dnia 2 września 2020r. oraz Zarządzeniem Nr 36/2020 z dnia 9 września 2020r. Zespół pracował wspólnie z przedstawicielami instytucji i

³Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

organizacji działającymi na terenie Gminy Nidzica. Z uwagi na sytuację epidemiczną w kraju zespół pracował najczęściej zdalnie. Przeprowadzono również konsultacje i zapytania do organizacji i instytucji. Wskazały one istotę swojego działania oraz przedstawiły zagadnienia, które zostały uwzględnione w strategii. Informacje te służyły poznaniu perspektyw i potrzeb mieszkańców naszej gminy oraz wspomogły opracowanie celów i działań.

W procesie opracowywania Strategii dla gminy Nidzica zastosowano podejście partycypacyjno-eksperymentalne. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

W odpowiedzi na zmieniające się i kształtujące potrzeby społeczne, Strategia będzie na bieżąco aktualizowana.

2. Kontekst planowania strategicznego

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla gminy Nidzica jest Strategia Rozwoju Gminy Nidzica na lata 2014-2022. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w dłuższej perspektywie czasowej oraz wyznaczającym najogólniejsze wizje gminy w przyszłości – pożądany obraz do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem Strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii Rozwoju Gminy Nidzica. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii

Rozwoju Gminy, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące, bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

3. Uwarunkowania formalne opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nidzica na lata 2021-2025, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” - dla gminy oraz „opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”⁴ - na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- 1 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2009 r. poz. 946),
- 2 ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
- 3 ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

- 4 ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426),
- 5 ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
- 6 ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1492),
- 7 ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
- 8 ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
- 9 ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 278 z późn. zm.),
- 10 ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
- 11 ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 875),
- 12 ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057),
- 13 ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),
- 14 ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
- 15 ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
- 16 ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
- 17 ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
- 18 ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
- 19 ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 288 z późn. zm.),
- 20 ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
- 21 ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),

- 22 ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
- 23 ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256),
- 24 ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2020 r. poz. 568),
- 25 ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.),
- 26 ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
- 27 ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
- 28 ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 695 z późn. zm.),
- 29 ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
- 30 ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 295),
- 31 ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
- 32 ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818),
- 33 uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023,
- 34 ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
- 35 ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- 36 ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
- 37 rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061),

38 ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

4. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nidzica na lata 2021-2025, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nidzica wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanych także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich m. in.: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejski program walki z ubóstwem”.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nidzica wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono m. in: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nidzica najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

Programowa zgodność Strategii z:

- ▶ Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- ▶ Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020,

stwarza szansę na uruchomienie montażu finansowego dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części operacyjnej Strategii.

Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

Charakterystyka gminy Nidzica

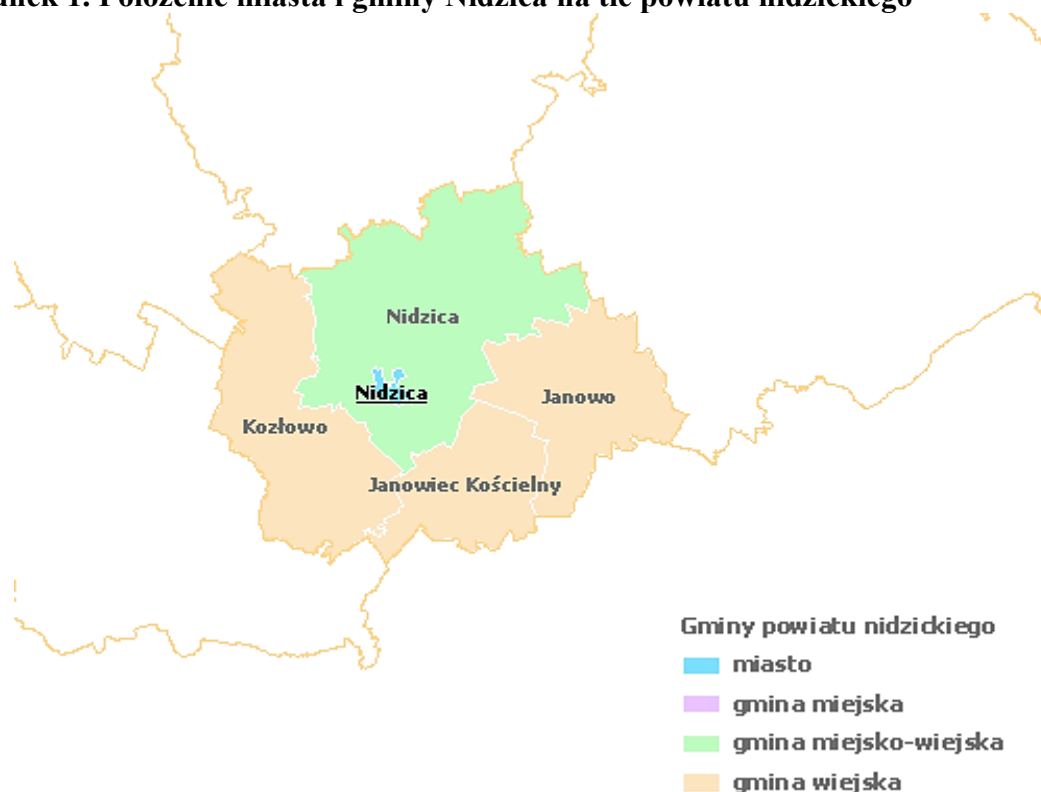
1. Położenie

Gmina Nidzica to gmina miejsko-wiejska położona w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie nidzickim, a jej siedzibą jest Nidzica. Sąsiaduje z następującymi gminami: Jedwabno, Janowiec Kościelny, Janowo, Kozłowo

i Olsztynek. Ponadto Gmina leży w odległości około 60 km na południe od Olsztyna – stolicy województwa. Gmina Nidzica posiada dogodne połączenia komunikacyjne, tj.:

- trasy samochodowe: Warszawa–Gdańsk, Działdowo–Szczytno, Nowe Miasto – Wielbark;
- zelektryzowaną linię kolejową Warszawa–Olsztyn.

Rysunek 1. Położenie miasta i gminy Nidzica na tle powiatu nidzickiego

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

Gmina Nidzica obejmuje powierzchnię 378,88 km², co stanowi 39,54% powierzchni powiatu. Siedziba Gminy – miasto Nidzica – ma natomiast powierzchnię 6,86 km², co stanowi 2% powierzchni całej Gminy. Administracyjnie Gmina składa się z miasta Nidzica oraz 34 sołectw: Bartoszeki, Bolejny, Dobrzyń, Frąknowo, Grzegórzki, Jabłonka, Kamionka, Kanigowo, Likusy, Litwinki, Łyna, Łysakowo, Magdaleniec, Módlki, Napiwoda, Nibork Drugi, Olszewo, Orłowo, Piątki, Piotrowice, Radomin, Rączki, Rozdroże, Szerokopaś, Tatary, Wały, Waszulki, Wietrzychowo, Wikno, Wólka Orłowska, Zagrzewo, Załuski, Zimna Woda, Żelazno.

Według danych z 2002 roku użytki rolne w Gminie stanowiły 38%, natomiast użytki leśne – 49%. Okolice miasta to niezwykle malowniczy, pagórkowaty krajobraz, pokryty

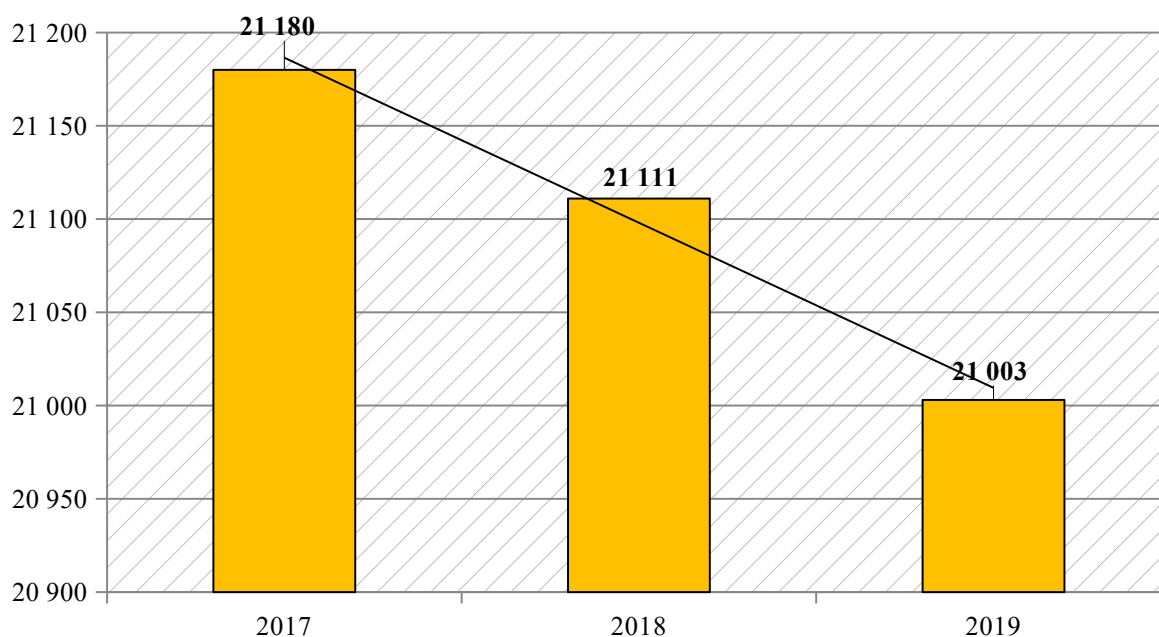
jeziorami, lasami, mokradłami i torfowiskami. Liczne miejsca, ze względu na swoją wartość, zostały objęte ochroną rezerwatową.

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Nidzica zamieszkują łącznie 21 003 osoby (stan na 31.12.2019 według danych z Głównego Urzędu Statystycznego). Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć spadek populacji Gminy. W porównaniu do 2017 roku liczba ludności spadła o 0,8%. Gęstość zaludnienia kształtuje się na poziomie 55 osób/km².

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Nidzica w latach 2017-2019

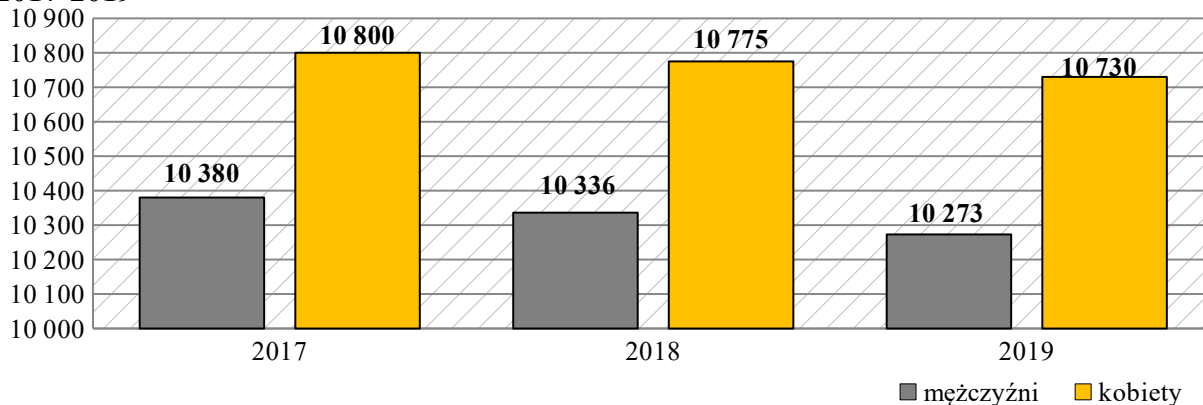

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba kobiet zamieszkujących gminę Nidzica jest większa niż liczba mężczyzn - kobiety stanowią 51,1% ogólnej liczby ludności (10 730 kobiet), natomiast mężczyźni

48,9% (10 273 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 104 co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

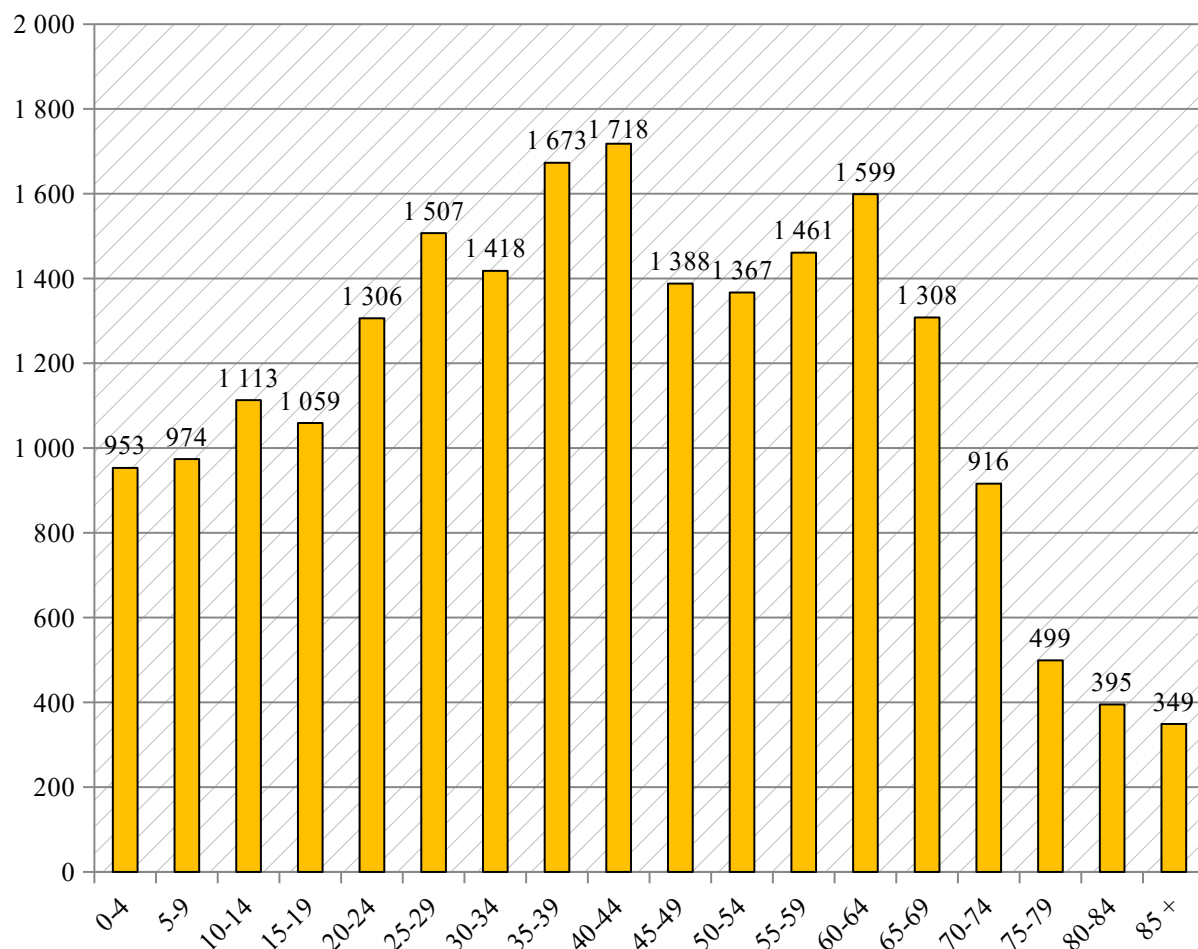
Średni wiek mieszkańców (według danych z 2019 roku przedstawionych przez portal polskawliczbach.pl) wynosi 41,1 lat (42,9 lat wśród kobiet i 39,2 lat wśród mężczyzn) i jest nieco mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego (41,3 lat) oraz średniego wieku mieszkańców całej Polski (41,9 lat).

Rysunek 2. Średni wiek mieszkańców gminy Nidzica w porównaniu do całej Polski i województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 roku

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl>

Poniższy wykres przedstawia ludność gminy Nidzica w podziale na wiek. Można zauważyć, iż najwięcej mieszkańców jest w grupie wiekowej 40-44 lata (1 718 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znajdują się mieszkańcy mający między 35-39 lat (1 673 osoby), natomiast na trzecim osoby będące między 60-64 rokiem życia (1 599 osób).

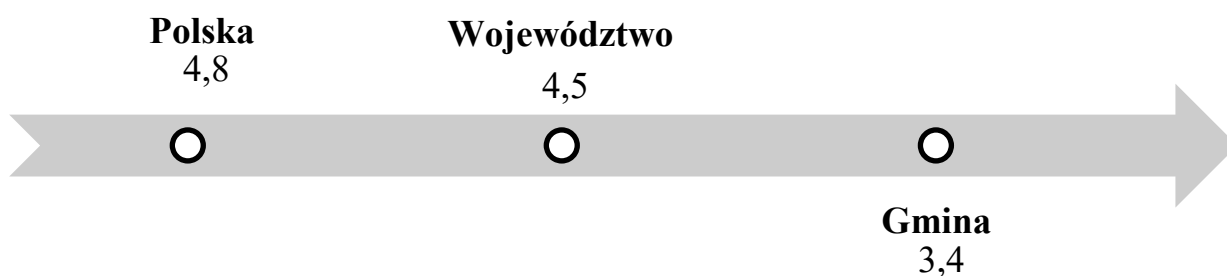
Wykres 3. Ludność gminy Nidzicy w podziale na wiek (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Mieszkańcy gminy Nidzica zawarli w 2019 roku 71 małżeństw, co oznacza, że na 1000 mieszkańców zostało zawartych 3,4 małżeństw. W porównaniu do całej Polski i województwa jest to wartość znacznie mniejsza - na terenie całego kraju wynosi bowiem 4,8, natomiast w województwie warmińsko-mazurskim kształtuje się na poziomie 4,5.

Rysunek 3. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności gminy Nidzica w porównaniu do całej Polski i województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 roku

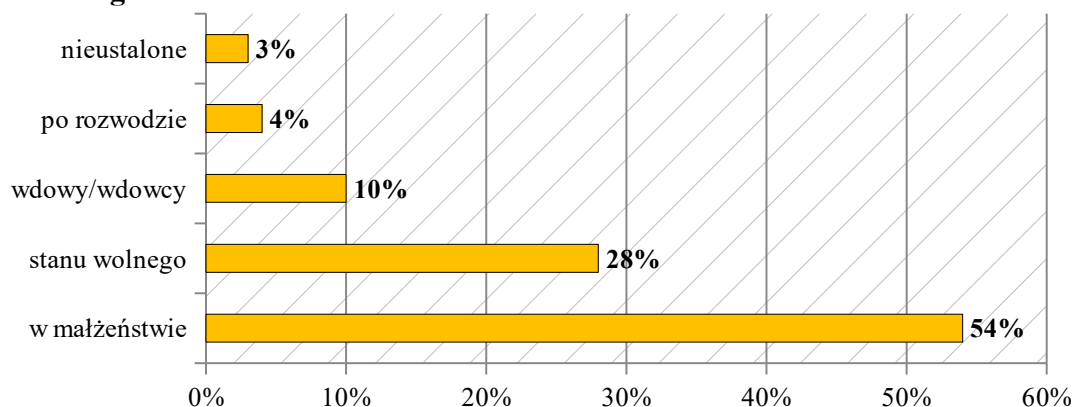

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Stan cywilny mieszkańców gminy Nidzica według danych znajdujących się w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku przedstawia się następująco:

- ▶ 28,4% mieszkańców jest stanu wolnego,
- ▶ 54,3% żyje w małżeństwie,
- ▶ 4,1% mieszkańców jest po rozwodzie,
- ▶ 9,8% to wdowy/wdowcy,
- ▶ 3,4% nieustalone.

Wykres 4. Stan cywilny mieszkańców gminy Nidzica według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Nidzica ujemny i wynosi -9 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -0,43 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość mniejsza w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi -0,9 oraz znacznie mniejsza względem województwa warmińsko-mazurskiego, gdzie wynosi -1,4. W latach 2018-2019 przyrost naturalny w Gminie kształtował się na ujemnym poziomie. Najmniejszy odnotowany został w 2019 roku kiedy wynosił -9, natomiast największy w 2017 roku, kiedy wynosił 11.

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019

	2017	2018	2019
urodzenia żywe	230	201	186
Zgony	219	224	195
przyrost naturalny	11	-23	-9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Nidzica według ekonomicznych grup wieku w 2019 roku przedstawia się następująco:

- ▶ 14,5% jest w wieku przedprodukcyjnym, czyli do 14 roku życia (3 040 osób);
- ▶ 65,0% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 15-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 15-65 (13 649 osób);
- ▶ 20,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (4 314 osób).

Poniższa tabela obrazuje ekonomiczne grupy wieku w gminie Nidzica. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć stopniowy wzrost udziału w ogólnej liczbie ludności osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku udziału osób w wieku produkcyjnym. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym utrzymywał się w tym okresie na względnie stałym poziomie.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)

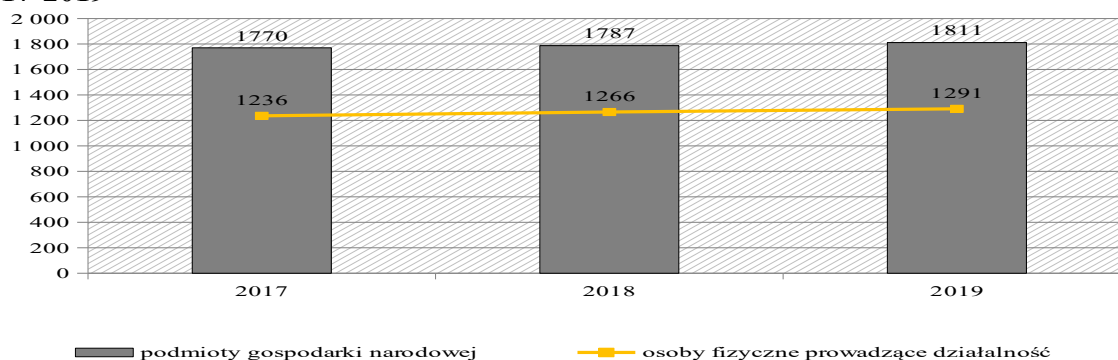
	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	14,5	14,7	14,5
wiek produkcyjny	66,5	65,7	65,0
wiek poprodukcyjny	18,9	19,6	20,5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3. Kapitał społeczny i gospodarczy

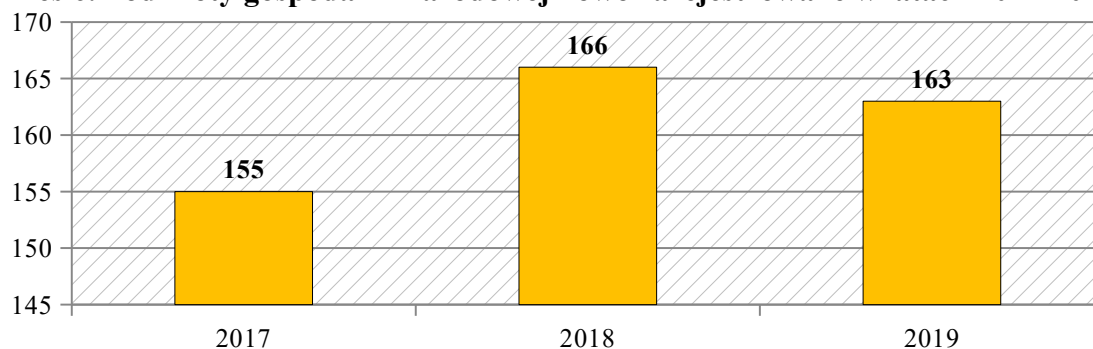
3.1. Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Nidzica pod koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 1 811 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 1 291. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 1 266, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 1 787. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Nidzica zwiększyła się. Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 5.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

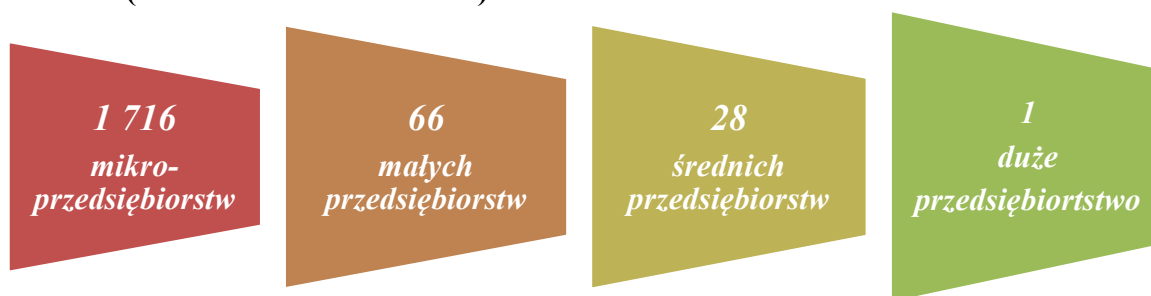
W 2019 roku zostały nowo zarejestrowane 163 podmioty gospodarki narodowej. W stosunku do 2018 roku oznacza to spadek o 3 podmioty, natomiast w porównaniu do roku 2017 – wzrost o 8. Dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2017-2019 zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Nidzica według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 1 716 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest 66, natomiast średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników jest 28. Ponadto na terenie gminy Nidzica funkcjonuje 1 przedsiębiorstwo liczące między 250-999 pracowników.

Rysunek 4. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Nidzica według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochodami gminy są w szczególności:

- dochody własne (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych);
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Dochodami gminy mogą być również:

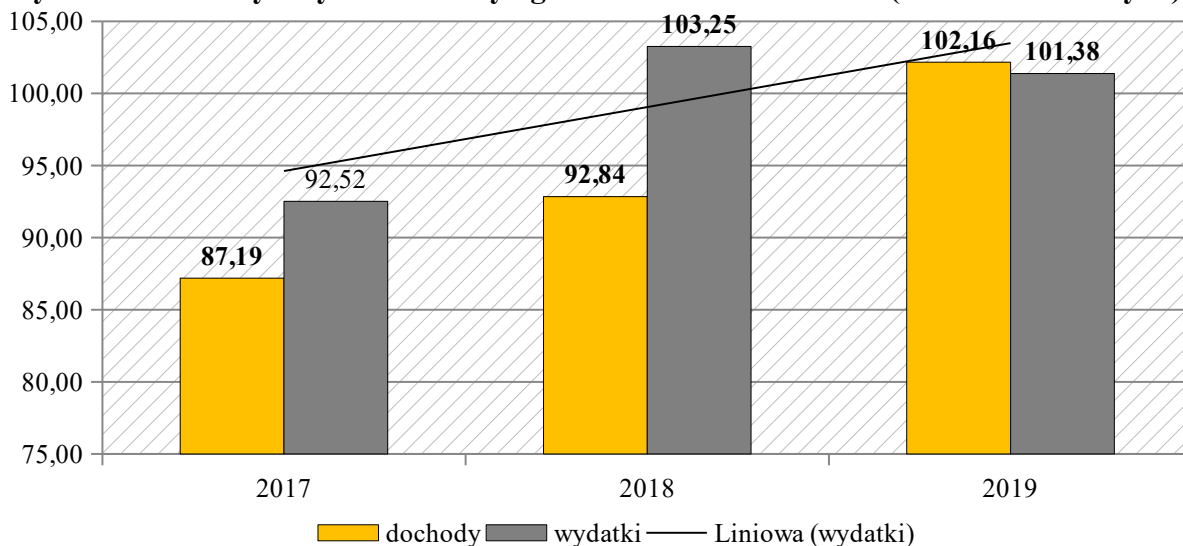
- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wydatki gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.

Struktura dochodów gminy Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019 wykazuje tendencję wzrostową - od 2017 roku nastąpił ich wzrost o 17%. Nieco inaczej prezentuje się kwestia wydatków, które znacznie wzrosły w 2018 roku, natomiast zmniejszyły się rok później. Jednocześnie można zauważyć, że w 2019 roku dochody Gminy były wyższe od jej wydatków.

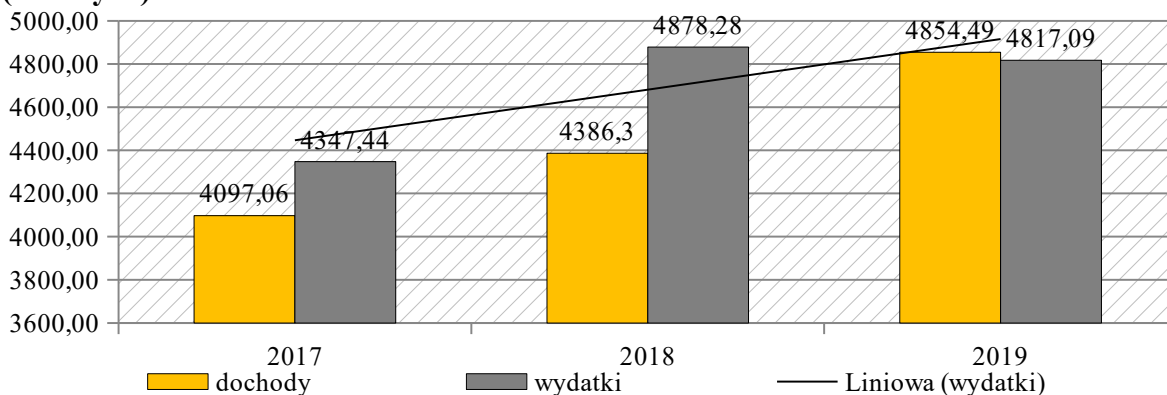
Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochody Gminy w 2019 roku, w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 4854,49 złotych. Wydatki Gminy w przedmiotowym roku, kształtowały się na niższym poziomie – 4817,09 złotych. Na przestrzeni lat 2017-2019 nastąpił wzrost dochodów na 1 mieszkańca, z kolei w latach 2018-2019 zauważalny jest spadek wydatków w tym zakresie.

Wykres 8. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

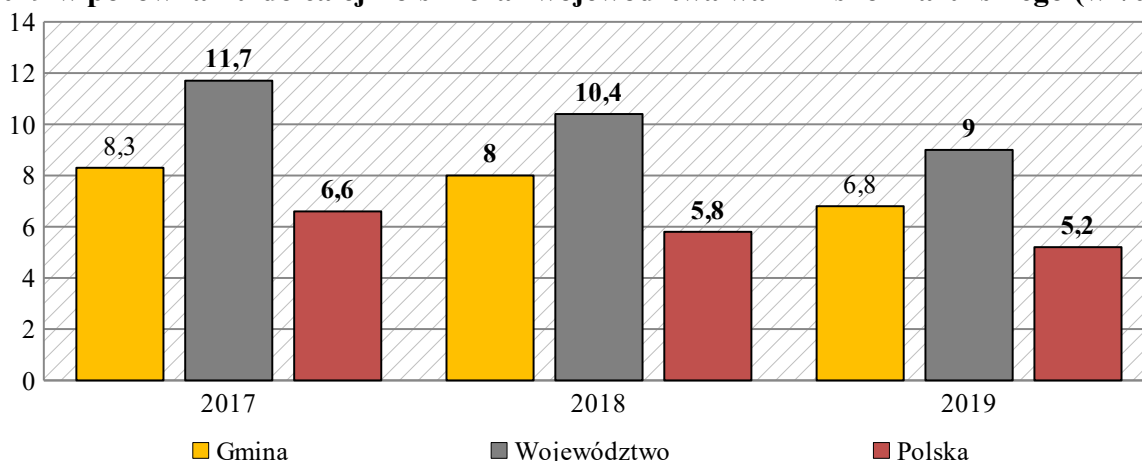
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3.2. Rynek pracy

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest **stopa bezrobocia rejestrowanego**, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych, jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Nidzica w 2019 roku wynosiła 6,8%, w tym 8,8% wśród kobiet i 5,2% wśród mężczyzn⁵. Od 2017 roku stopa bezrobocia uległa znacznemu zmniejszeniu podobnie jak ma to miejsce w całej Polsce. Jednocześnie można zauważyć, że w ostatnich latach szacunkowa stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim była znacznie wyższa od stopy bezrobocia całej Polski i gminy Nidzica. Dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 9. Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017 - 2019 w porównaniu do całej Polski oraz województwa warmińsko-mazurskiego (w %)

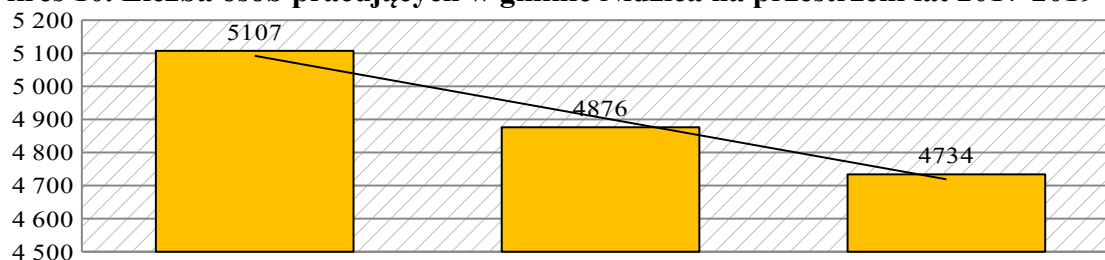

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl>

Według danych za 2019 rok w gminie Nidzica na 1000 mieszkańców pracowało 225 osób⁶. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 4 734 osoby. Analizując tę kwestię z podziałem na płeć można zauważyć, że odsetek pracujących kobiet jest mniejszy od mężczyzn o 4 pp., kobiety stanowiły, bowiem 48% wszystkich pracujących (2 279 osób), natomiast mężczyźni 52% (2 455 osób).

⁵ Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

⁶ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Wykres 10. Liczba osób pracujących w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według informacji przedstawionych przez Główny Urząd Statystyczny, pod koniec 2019 roku zarejestrowanych, jako osoby bezrobotne było 449 mieszkańców Gminy, w tym 266 kobiet oraz 183 mężczyzn. Rozpatrując liczbę osób bezrobotnych z podziałem na poszczególne kategorie można zauważyć, iż mieszkańców Gminy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy było:

- ▶ 118 osób do 30 roku życia,
- ▶ 58 osób do 25 roku życia,
- ▶ 127 osób powyżej 50 roku życia,
- ▶ 175 długotrwale bezrobotnych.

Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2017-2019 w podziale na poszczególne kategorie zostały przedstawione w tabeli nr 3. Można zauważyć, że udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2017-2019 uległ zmniejszeniu. Jednocześnie zauważalne jest, że osoby długotrwale bezrobotne w 2019 roku, stanowiły ponad $\frac{1}{3}$ wszystkich zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy.

Biorąc pod uwagę ogólną liczbę bezrobotnych mieszkańców gminy Nidzica zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, można zauważyć stopniowe zmniejszenie się ich liczby. Nastąpił spadek z 563 osób - według stanu na koniec 2017 roku, do 449 osób według stanu na koniec 2019 roku, tj. o 20%.

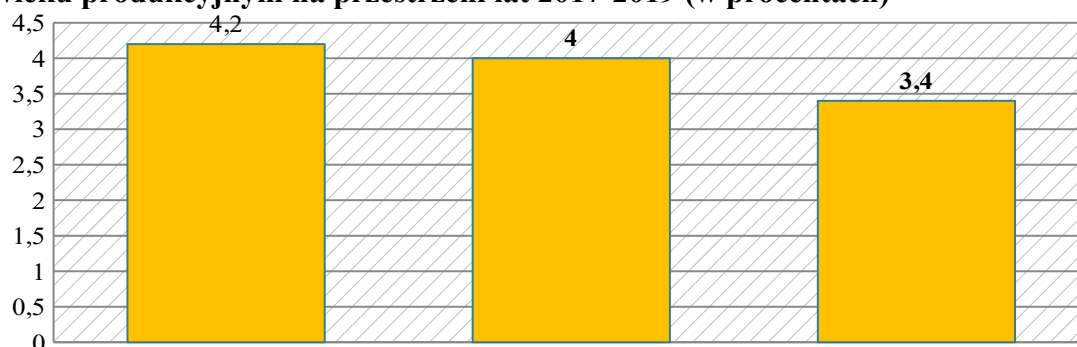
Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019 oraz udział osób bezrobotnych według poszczególnych kategorii w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych w PUP

	stan w końcu XII 2017 roku		stan w końcu XII 2018 roku		stan w końcu XII 2019 roku	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Ogółem	563	100	530	100	449	100
Kobiety	348	62	334	63	266	59
Mężczyźni	215	38	196	37	183	41
Do 25 roku życia	82	15	82	15	58	13
Do 30 roku życia	162	29	169	32	118	26
Powyżej 50 roku życia	133	24	129	24	127	28
Długotrwale bezrobotni	242	43	218	41	175	39

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Mieszkańcy gminy Nidzica zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy według stanu na koniec 2019 roku stanowili 3,4% wszystkich mieszkańców Gminy będących w wieku produkcyjnym, w tym kobiety stanowiły 4,4%, natomiast mężczyźni 2,6%. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest znaczny spadek udziału osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym - z 4,2% w 2017 roku do 3,4% w 2019 roku. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

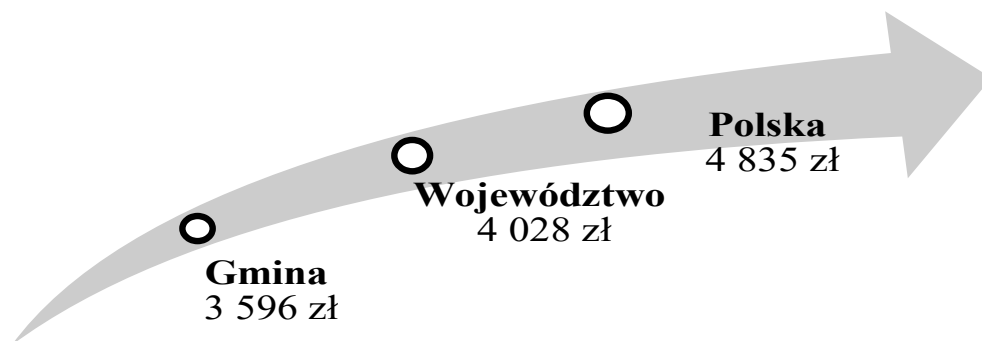
Wykres 11. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Nidzica wynosiło 3 596 zł to znaczy, iż było znacznie mniejsze od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce kształtującego się na poziomie 4 835 zł i jednocześnie mniejsze od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie warmińsko-mazurskim, które wynosiło 4 028 zł⁷.

Rysunek 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Nidzica w porównaniu do całej Polski i województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 roku

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl>

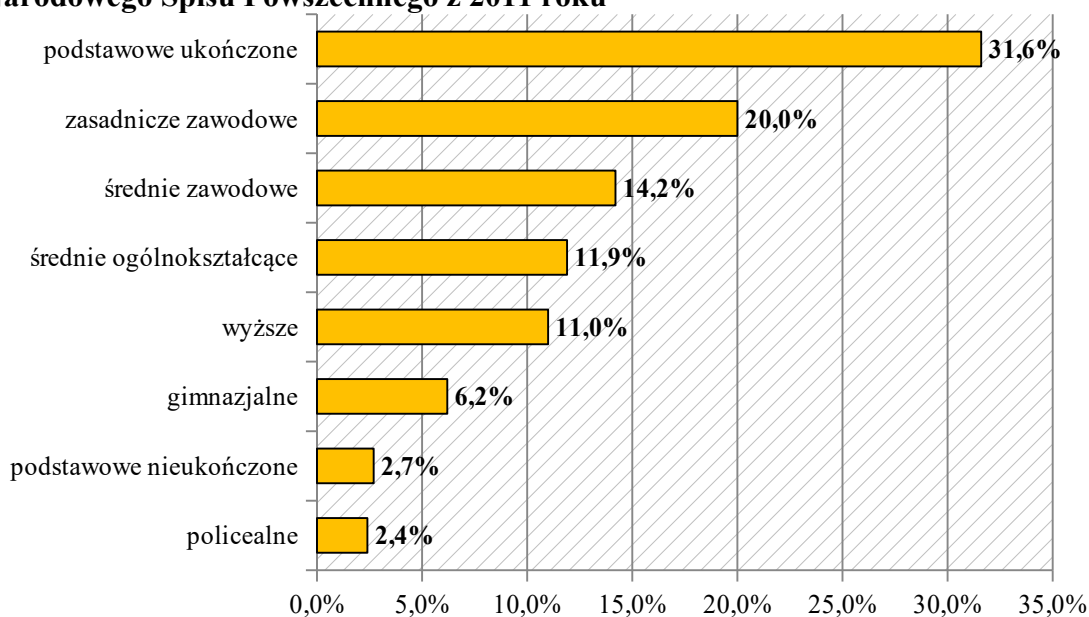
3.3. Wychowanie i edukacja

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców gminy Nidzica przedstawia się następująco:

- ▶ 11,0% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- ▶ 2,4% wykształcenie policealne,
- ▶ 11,9% średnie ogólnokształcące,
- ▶ 14,2% średnie zawodowe,
- ▶ 20,0% zasadnicze zawodowe,
- ▶ 6,2% gimnazjalne,
- ▶ 31,6% podstawowe ukończone,
- ▶ 2,7% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

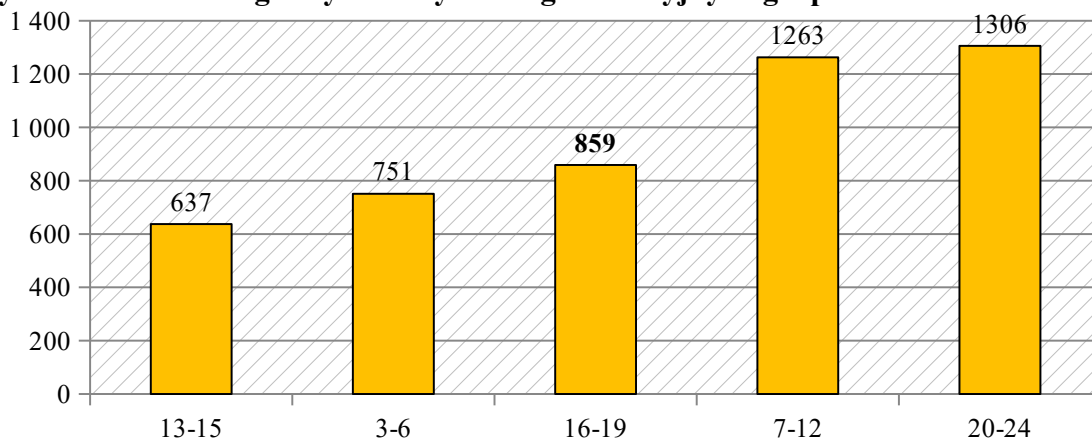
W porównaniu do całego województwa warmińsko-mazurskiego mieszkańcy Gminy mają nieznacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (31,9%) oraz średnie ogólnokształcące (15,2%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie podstawowe ukończone (31,4%) oraz zasadnicze zawodowe (26,5%).

⁷ <http://www.polskawliczbach.pl>

Wykres 12. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Nidzica według danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) jest 4 816 mieszkańców gminy Nidzica. Rozpatrując kwestię ludności z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe można zauważyć, że najwięcej mieszkańców jest w wieku 20-24 lat (1 306 osób), na drugim miejscu pod tym względem znajdują się osoby mające 7-12 lat (1 263 osoby), natomiast na trzecim mające 16-19 lat (859 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 13. Ludność gminy Nidzicy według edukacyjnych grup wieku w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Z dostępnych danych wynika, że w gminie Nidzica funkcjonują przedszkola, szkoły podstawowe oraz ponadpodstawowe. Ponadto na terenie Gminy znajduje się jeden Niepubliczny Żłobek „Bajkowy Świat Malucha”.

Tabela 4. Placówki oświatowe funkcjonujące się na terenie gminy Nidzica

Rodzaj placówki	Nazwa placówki
Przedszkole publiczne	Przedszkole nr 2
	Przedszkole nr 4
	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 1 w Nidzicy
Przedszkola niepubliczne	Niepubliczne Przedszkole „Bajka”
	Przedszkole Niepubliczne „Przedszkole Mistrzów”
Szkoły podstawowe	Szkoła Podstawowa nr 1 w Nidzicy
	Szkoła Podstawowa nr 2 w Nidzicy
	Szkoła Podstawowa nr 3 w Nidzicy
	Szkoła Podstawowa w Łynie
	Szkoła Podstawowa w Napiwodzie
	Szkoła Podstawowa w Rączkach
	Szkoła Podstawowa Specjalna
Szkoły ponadpodstawowe	Zespół Szkół Ogólnokształcących
	Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących
	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych
Szkoły ponadpodstawowe niepubliczne	Niepubliczna Szkoła Muzyczna I stopnia Res Facta Musica w Nidzicy
	Centrum Edukacji ZDZ w Nidzicy

Źródło: polskawliczbach.pl

Centrum Usług Wspólnych

Centrum Usług Wspólnych w Nidzicy jest jednostką organizacyjną Gminy Nidzica działającą w formie jednostki budżetowej zajmującą się koordynacją zadań gminnych placówek oświatowych. Do jego zadań należy:

- obsługa finansowa jednostek obsługiwanych oraz prowadzenie w całości zadań w zakresie rachunkowości i sprawozdawczości,
- obsługa informatyczna obsługiwanych jednostek
- przygotowywanie i przeprowadzanie postępowań o udzielenie zamówień publicznych zgodnie z przepisami Prawa zamówień publicznych,

- obsługa kadrowa jednostek obsługiwanych,
- organizowanie w porozumieniu z dyrektorami jednostek obsługiwanych przeglądów stanu technicznego obiektów oświatowych i sportowych i prowadzenie w tym zakresie dokumentacji,
- planowanie w porozumieniu z dyrektorami jednostek obsługiwanych inwestycji i remontów obiektów oświatowych i sportowych,
- wsparcie dla jednostek obsługiwanych przy opracowywaniu przepisów wewnętrznych dotyczących funkcjonowania obiektów sportowych,
- prowadzenie spraw związanych z tworzeniem, likwidacją i przekształcaniem szkół i przedszkoli prowadzonych przez Gminę Nidzica,
- przygotowywanie danych do sprawozdań dotyczących opieki nad dziećmi do lat 3,
- prowadzenie bazy danych Systemu Informacji Oświatowej,
- analizowanie pod kątem zgodności z przepisami i przygotowanie do zatwierdzenia projektów organizacyjnych szkół i przedszkoli,
- przygotowywanie materiałów do oceny pracy dyrektorów szkół i przedszkoli,
- przygotowywanie projektów uchwał Rady Miejskiej i Zarządzeń Burmistrza Nidzicy z zakresu oświaty,
- sporządzania informacji o stanie realizacji zadań oświatowych szkół i przedszkoli, w tym o wynikach sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, z uwzględnieniem działań podejmowanych przez szkoły nakierowanych na kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez kuratora oświaty,
- sporządzanie projektów planu sieci publicznych szkół i przedszkoli oraz granic obwodów szkół,
- prowadzenie ewidencji szkół i placówek niepublicznych,
- prowadzenia ewidencji żłobków, klubów dziecięcych i wykazu dziennych opiekunów,
- obsługa spraw

Przedszkole nr 2 w Nidzicy

W roku szkolnym 2020/2021 do Przedszkola uczęszcza 141 dzieci. Jest przystosowane do potrzeb dzieci niepełnosprawnych, posiada wykwalifikowaną w tym kierunku kadrę. Placówka prowadzi zajęcia dodatkowe tj. plastyczne, muzyczne, teatralne, rytmikę. Prowadzone są zajęcia profilaktyczne takie jak: „Czyste powietrze wokół nas”, „Kubusiowi przyjaciele natury”, „Zdrowo i Sportowo”, „Mamo, tato, wolę wodę!”,

„Akademia zdrowego przedszkolaka”, „Bezpiecznie w przedszkolu, w domu, nad wodą, w górach, nad morzem, jeziorem”, „Bezpiecznie na drodze”.

Przedszkole nr 4 „Kraina Odkrywców” w Nidzicy

W roku szkolnym 2020/2021 do Przedszkola uczęszcza 174 dzieci. Placówka posiada 7 oddziałów, po 25 miejsc w każdym. Do przedszkola uczęszcza jedno dziecko niepełnosprawne objęte opieką nauczyciela wspierającego. Placówka prowadzi zajęcia dodatkowe: plastyczne, taneczne, logopedyczne. Prowadzony jest program profilaktyczny „Czyste powietrze wokół nas”. Przedszkole prowadzi wolontariat – Caritas i zajęcia logopedyczne.

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Nidzicy.

W roku szkolnym 2020/2021 do SP 1 uczęszcza 682 uczniów. W placówce znajduje się oddział przedszkolny dla dzieci w wieku 5 – 6 lat. Na 100 dostępnych miejsc obecnie zajętych jest 88. Ponadto placówka wspiera dzieci niepełnosprawne (13 uczniów) poprzez m.in.: opiekę nauczyciela wspomagającego, objęcie nauczaniem indywidualnym, prowadzenie zajęć specjalistycznych (terapeutycznych, logopedycznych, emocjonalno-społecznych, integracji sensorycznej), konsultacje z pedagogiem oraz wyposażenie sal w specjalistyczny sprzęt.

SP nr 1 oferuje swoim uczniom liczne zajęcia pozalekcyjne m.in. rewalidacyjne, korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, rozwijające zainteresowania, sportowe oraz z rytmiki dla przedszkolaków.

W szkole są dostępne następujące zajęcia profilaktyczne skierowane na: rozwijanie kompetencji miękkich, jako sposobu na ochronę zdrowia psychicznego, zachowania agresywne, bezpieczeństwo w sieci, promowanie wiedzy i umiejętności na temat radzenia sobie w trudnych sytuacjach, kształtowanie umiejętności podejmowania i realizacji zachowań prozdrowotnych, uzależnienia, promowanie wiedzy i umiejętności na temat korzystania nowych technologii, wychowanie dzieci w duchu szeroko pojętych wartości, patriotyzmu i szacunku do symboli narodowych.

W placówce prowadzony jest wolontariat – dzieci chętnie angażują się w szkolne koło wolontariackie „Caritas”, „Polski Czerwony Krzyż”, „Unicef”. Uczniowie angażują się w działalność charytatywno-opiekuńczo-wychowawczą poprzez niesienie pomocy na rzecz potrzebujących osób na terenie szkoły i w środowisku lokalnym.

Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi im. Michała Kajki w Nidzicy

W roku szkolnym 2020/2021 do SP nr 2 uczęszcza 492 uczniów. W placówce znajduje się oddział przedszkolny mogący przyjąć 100 uczniów. Ponadto szkoła posiada

oddział integracyjny dla dzieci niepełnosprawnych (39 uczniów). Oferuje następujące formy wsparcia: nauczanie indywidualne, pomoc nauczyciela wspierającego, nauczanie zintegrowane, wielospecjalistyczną pomoc psychologiczno-pedagogiczną, rewalidację, terapię pedagogiczną i sensoryczną, zajęcia rozwijające kreatywność i komunikowanie się, terapię metodą Tomatisa (słabosłyszący). Infrastruktura i wyposażenie sal są dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami. SP nr 2 oferuje swoim uczniom liczne zajęcia pozalekcyjne m.in.: specjalistyczne, dydaktyczne, wspierające, sportowe, rozwijające i innowacyjne.

W szkole są dostępne następujące zajęcia profilaktyczne skierowane na: rozwój fizyczny, ekologię, pozytywne myślenie i promocję zdrowia. Szereg różnorodnych zajęć o charakterze profilaktycznym zawiera corocznie ewaluowany i aktualizowany Szkolny Program Wychowawczo – Profilaktyczny.

W placówce dzieci angażują się w akcje charytatywne z przeznaczeniem na wspieranie różnorodnych instytucji, organizacji lub osób będących w potrzebie np. kiermasze bożonarodzeniowe, wielkanocne, „Siepomaga”, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.

Szkoła Podstawowa nr 3 im. Janusza Korczaka w Nidzicy

W roku szkolnym 2020/2021 do SP nr 3 uczęszcza 382 uczniów. W placówce znajduje się oddział przedszkolny (36 dzieci). Ponadto szkoła wspiera dzieci niepełnosprawne (17 uczniów) poprzez pomoc nauczyciela wspierającego, prowadzenie zajęć specjalistycznych, salę terapeutyczną dostosowaną do pracy z uczniami ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi. SP nr 3 oferuje swoim uczniom zajęcia pozalekcyjne np. korekcyjno- kompensacyjne, socjoterapeutyczne, logopedyczne, rozwijające, sportowe, na kartę rowerową oraz koła biblijne i dziennikarskie.

W placówce realizowane są programy dotyczące tematyki: uzależnień behawioralnych, od środków psychoaktywnych w tym dopalaczy, internetu, alkoholu, tytoniu, przemocy rówieśniczej i domowej, zdrowego odżywiania, anoreksji, bulimii. Prowadzone są zajęcia informujące o chorobach odkleszczowych, na temat wścieklizny oraz profilaktyczne dot. np. zasad bezpieczeństwa w czasie wakacji, ferii czy uczestnictwa w ruchu drogowym.

Szkoła prowadzi akcje charytatywne na rzecz: dzieci potrzebujących pomocy, walczących z chorobą wymagającą finansowego wsparcia, schroniska dla zwierząt, WOŚP, sportowców na wózkach inwalidzkich, „Caritas”, MOPS.

Szkoła Podstawowa im. prof. Romana Kobendzy w Łynie

W roku szkolnym 2020/2021 do SP w Łynie uczęszcza 109 uczniów. Placówka posiada oddział przedszkolny dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat (16 dzieci). Szkoła wspiera dzieci niepełnosprawne (5 uczniów) poprzez nauczanie indywidualne, pomoc nauczyciela wspierającego, bezpłatny dowóz do szkoły, pomoc psychologiczno-pedagogiczną, zajęcia rewalidacyjne, logopedyczne, dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne. Infrastruktura jest dostosowana do potrzeb uczniów niepełnosprawnych np. posiada podjazd dla wózków inwalidzkich, zamontowane są poręcze w szatniach z natryskami, drzwi wejściowe są odpowiedniej szerokości.

Szkoła prowadzi zajęcia dodatkowe tj. rewalidacyjne, korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, rozwijające, logopedyczne.

Prowadzone są zajęcia profilaktyczne takie jak: „Bezpieczna droga do szkoły”, „Profilaktyka COVID-19”, „Cyberprzemoc”, „Stop cyberprzemocy”, dotyczące zachowania bezpieczeństwa podczas kontaktów z nieznajomymi, zabaw fajerwerkami, zimowych zabaw, czy bezpiecznych wakacji.

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Napiwodzie.

W roku szkolnym 2020/2021 do SP w Napiwodzie uczęszcza 107 uczniów. Placówka posiada oddział przedszkolny (32 dzieci).

Szkoła prowadzi zajęcia dodatkowe tj. rewalidacyjne, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, pedagogiczne, świetlicowe, terapia pedagogiczna.

Prowadzone są zajęcia profilaktyczne takie jak: warsztaty z terapeutą z zakresu profilaktyki uzależnień, z dietetykiem, spotkania z policjantem, szkolenia dot. zdrowego odżywiania i stylu życia oraz bezpieczeństwa w sieci.

Szkoła prowadzi wolontariat w zakresie działań PCK, organizacji paczek bożonarodzeniowych, zbiórek w ramach działalności samorządu szkolnego, wspierania osób chorych poprzez zbieranie pieniędzy lub plastikowych nakrętek, działań dla zwierząt, WOŚP, angażuje się w akcję „Siepomaga”.

Szkoła Podstawowa im. Stanisława Mikołajczyka w Rączkach

W roku szkolnym 2020/2021 do SP w Rączkach uczęszcza 100 uczniów. Placówka posiada oddział przedszkolny (25 dzieci). Szkoła wspiera dzieci niepełnosprawne (2 uczniów) poprzez zajęcia rewalidacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze oraz podnoszące kompetencje społeczne. Placówka prowadzi zajęcia dodatkowe tj. dydaktyczno-wyrównawcze, w ramach projektu „Poliglodzi i programiści”, logopedyczne, sportowe oraz terapię pedagogiczną.

Prowadzone są zajęcia profilaktyczne takie jak: „Wolność oddechu”, „Moje dziecko idzie do pierwszej klasy”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Trzymaj formę”, „Klub bezpiecznego Puchatka”, „Owoce i warzywa w szkole”, „Szkłanka mleka w szkole”, „Żyj aktywnie bez nałogów” – cykliczny, współfinansowany przez MOPS.

Szkoła organizuje stałe akcje charytatywne tj. WOŚP, „Góra grosza”, „Pacuszka dla Puszka”, włącza się w akcje charytatywne organizowane na terenie gminy np. „Jarmark bożonarodzeniowy”. Zbieranie nakrętek na rzecz osób wymagających leczenia i wsparcia w rehabilitacji. Szkoła odpowiada na apele organizacji humanitarnych i włącza się w pomoc np. „Mleko dla Aleppo”.

Ważną rolę w realizowaniu procesu edukacji w Gminie Nidzica odgrywiają placówki dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością. Na szczególną uwagę zasługują niżej wymienione instytucje:

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. ks. Jana Twardowskiego w Nidzicy

W roku szkolnym 2020/2021 do SOSW uczęszcza 61 uczniów. Są to uczniowie niepełnosprawni, którzy objęci są pomocą i wsparciem w zakresie nauczania indywidualnego i zintegrowanego, nauczyciela wspierającego, kształcenia dla dzieci ze spektrum autyzmu, edukacji terapeutycznej z indywidualnymi programami dla uczniów z umiarkowaną i znaczną niepełnosprawnością. Infrastruktura i wyposażenie są dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami.

Placówka prowadzi zajęcia dodatkowe tj. rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, doradztwo zawodowe, logopedia, gimnastyka korekcyjna, umuzykalniające z elementami rytmiki, rehabilitację ruchową, trening behawioralny, samokontroli EEG-Biofeedback oraz słuchowy metodą Tomatisa.

Prowadzone są zajęcia profilaktyczne takie jak: „Trzymaj Formę”, „Białe Serca”, „Trzy koła”, „Saper”, „Stop agresji”, zajęcia dotyczące uzależnień od Internetu, środków psychoaktywnych, agresji fizycznej i psychicznej, prawidłowego komunikowania się, nauka empatii i asertywności, odpowiedzialność karna za czyny karalne.

Szkoła w ramach wolontariatu współpracuje ze schroniskiem dla zwierząt „Cztery Łapy” z Caritas, PCK i Bankiem żywności w Olsztynie.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nidzicy

Poradnia psychologiczno-pedagogiczna udziela dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom specjalnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu.

W roku szkolnym 2017/2018 Placówka udzieliła 1200 porad dzieciom i młodzieży, w 2018/2019 – 1300 a w 2019/2020 – 1500. Wśród w/w porad zdiagnozowano dzieci i młodzież z zaburzeniami zachowań, niedostosowanych społecznie, z myślami samobójczymi, wykazujące trudności wychowawcze, nadpobudliwe i z zaburzeniami nastroju.

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Nidzicy

Stowarzyszenie prowadzi Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy (OREW). Jest to placówka niepubliczna umożliwiająca dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, realizacją obowiązku szkolnego. OREW przeznaczony jest dla wychowanków w wieku od urodzenia do 25 roku życia, którzy wymagają kompleksowej, wielospecjalistycznej pomocy rehabilitacyjno-edukacyjnej świadczonej w odpowiednich warunkach dostosowaną do stanu psychofizycznego i wieku. Stowarzyszenie prowadzi również niepubliczne przedszkole specjalne "Zaczarowany Ogród". Wspomaga ono rozwój dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych m.in. niepełnosprawnością intelektualną, ruchową, niepełnosprawnościami sprzężonymi, zaburzeniami ze spektrum autyzmu, niesłyszących i słabo słyszących, niewidomych i słabo widzących. Przeznaczone jest dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat z możliwością przedłużenia wychowania przedszkolnego do wieku określonego przez obowiązujące przepisy prawa oświatowego.

Placówki Wsparcia Dziennego

Na terenie gminy Nidzica funkcjonuje 12 świetlic środowiskowych i 3 świetlice socjoterapeutyczne wchodzące w strukturę MOPS. Świetlice środowiskowe funkcjonują w miejscowościach: Bartoszki, Bolejny, Grzegórzki, Łysakowo, Łyna, Jabłonka, Kanigowo, Magdaleniec, Piotrowice, Rozdroże, Zagrzewo, Wietrzychowo. Natomiast świetlice socjoterapeutyczne w miejscowościach: Nidzica, Rozdroże, Załuski. Są one czynne we wszystkie dni robocze, co najmniej przez 4 godziny dziennie lub w inne dni tygodnia dostosowane do potrzeb dzieci, rodziców i pozostałych mieszkańców miejscowości.

Do zadań Świetlic podlegających pod MOPS w Nidzicy należą:

- ▶ opieka po zajęciach szkolnych,
- ▶ pomoc w odrabianiu lekcji,
- ▶ organizowanie zajęć profilaktycznych i terapeutycznych,
- ▶ organizowanie zajęć plastycznych, kulinarnych, sportowych, informatycznych i innych w miarę występujących potrzeb i możliwości,
- ▶ organizowanie czasu wolnego i rozwój zainteresowań,
- ▶ organizowanie wycieczek, gier, zabaw i imprez okolicznościowych,
- ▶ pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych,
- ▶ pomoc w rozwiązywaniu kryzysów szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych,
- ▶ organizowanie pomocy socjalnej,
- ▶ współpraca z rodzicami i opiekunami wychowanków,
- ▶ prowadzenie dokumentacji pracy z dzieckiem,
- ▶ działalność na rzecz środowiska lokalnego⁸.

Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określonego corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego⁹.

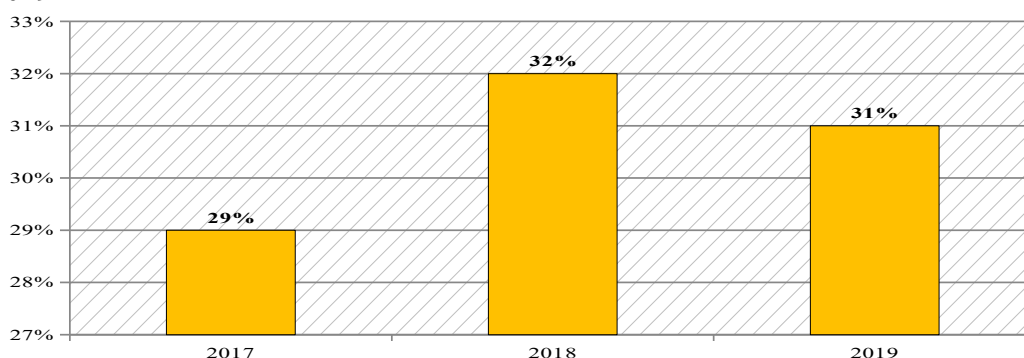
8 Sprawozdanie z funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 roku.

9 <http://sejm.gov.pl>

W 2017 roku wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły 26 658 715,03 zł, w 2018 roku kształtowały się na poziomie 32 822 186,43 zł, natomiast w 2019 roku Gmina poniosła wydatki z tym związane w wysokości 31 581 528,81 zł.

Co roku na oświatę i wychowanie przeznaczony zostaje znaczny odsetek wydatków Gminy. W 2017 roku wydatki te stanowiły 29%, w 2018 roku – 32%, natomiast w 2019 roku ponownie 31% wszystkich wydatków Gminy. Na przestrzeni lat 2017-2019 odsetek poniesionych kosztów związanych z oświatą i wychowaniem uległ nieznacznym zmianom.

Wykres 14. Udział wydatków z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Z danych GUS wynika, że całkowite **zasoby mieszkaniowe** w gminie Nidzica to łącznie 7272 mieszkania (stan na koniec 2019 roku), w tym 51 nieruchomości stanowią lokale socjalne. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Gminie w 2019 roku kształtowała się na poziomie 72,3 m², co jest wartością większą w porównaniu do całego województwa warmińsko-mazurskiego, gdzie kształtowała się na poziomie 68,9 m². Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć wzrost liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych i jednocześnie wzrost liczby nieruchomości. Szczegółowe dane prezentuje tabela nr 5.

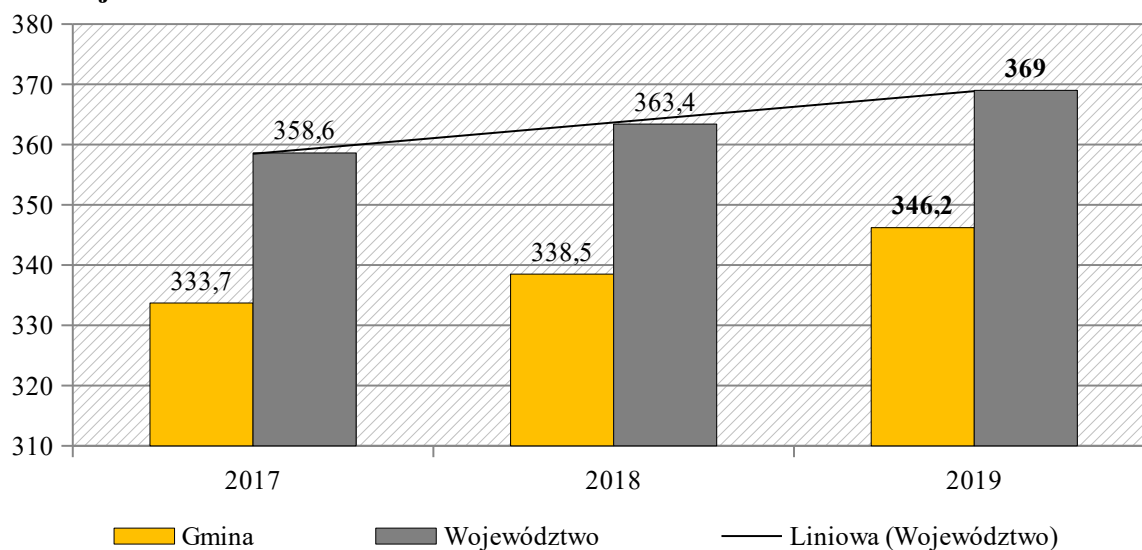
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba mieszkań	7 067	7 147	7 272
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	71,9	72,1	72,3
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	2 873	3 379	3 342
liczba lokali socjalnych	38	44	51

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców w gminie Nidzica, jest mniejsza w porównaniu z ich liczbą w województwie warmińsko-mazurskim. W Gminie jest to 346,2 mieszkania na 1000 mieszkańców, z kolei w całym województwie – 369,0 (dane za 2019 rok). Można zauważyć również, że z roku na rok wzrasta liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców. Szczegółowe dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2017-2019 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 15. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w gminie Nidzica oraz województwie warmińsko-mazurskim w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W tabeli nr 6 została przedstawiona charakterystyka instalacji techniczno-sanitarnych w gminie Nidzica według danych Głównego Urzędu Statystycznego na przestrzeni lat 2017-2019. Z prezentowanych informacji wynika, że mieszkania wyposażone w wodociąg stanowią 98% wszystkich nieruchomości, mieszkania wyposażone w łazienkę – 95%, natomiast wyposażone w centralne ogrzewanie – 84%.

Tabela 6. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2018* (liczba mieszkań)

rodzaj instalacji	2017	2018
wodociąg	6 926	7 006
łazienka	6 702	6 784
centralne ogrzewanie	5 945	6 026

Źródło: <https://bdll.stat.gov.pl>

* brak danych za 2019 rok

5. Kultura, sport i rekreacja

Do głównych zasobów instytucjonalnych w zakresie upowszechniania, edukacji kulturalnej oraz zaspokajania potrzeb i zainteresowań kulturalnych w gminie Nidzica należy **Nidzicki Ośrodek Kultury**. Głównym celem działalności NOK jest *„prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i zagranicą”*. Ośrodek prowadzi również działalność m.in. w zakresie organizacji imprez kulturalnych, różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę, stwarzania warunków dla amatorskiego ruchu artystycznego, rozpoznawania, rozbudzania i zaspokajania potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych społeczeństwa, organizacji spektakli, koncertów, festiwali, wystaw, odczytów, imprez artystycznych, rozrywkowych i turystycznych z udziałem artystów krajowych i zagranicznych, a także prowadzenia współpracy kulturalnej z zagranicą, zwłaszcza z miastami partnerskimi¹⁰.

Do bieżących imprez organizowanych i współorganizowanych przez NOK w 2020 roku należą m.in.: Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, I Forum Pozytywnie Zakręconych, Ferie Zimowe 2020, Otwarte spotkania historyczne „Historia Przy Kawie”, X Zimowa Rejza na Zamek w Nidzicy, Walentynki 2020, Walentynkowy Maraton Filmowy, Dzień kobiet, Koncert młodzieżowy z okazji dnia „dnia Metalowca”, Młodzieżowa ArtAkcja, Puchar Warmii i Mazur w Disco Dance i Hip Hop, Warsztaty taneczne, Plener artystyczny dla młodych i młodszych, Noc Muzeów, Akademia 100. Rocznicy urodzin Jana Pawła II, Ogólnopolskie spotkania z kulturą francuską, ZMrock 2020, Dni Nidzicy, Mikołajki, Maraton Filmu Polskiego, Koncert Kolęd¹¹.

Nidzicki Ośrodek Kultury oprócz imprez własnych, pomagał także w organizacji szeregu imprez szkolnych, sportowych, obchodów świąt państwowych oraz organizacji społecznych. W 2019 roku Nidzicki Ośrodek Kultury był organizatorem i współorganizatorem około 160 wydarzeń kulturalnych na szczeblu gminnym i powiatowym. Prowadzone były strony internetowe www.nok.nidzica.pl, www.historia.nidzica.pl oraz facebook Nidzickiego Ośrodka Kultury, fb informacji turystycznej - Lokalny Kompas Turystyczny, fb - Lokalny Kompas Coolturałny pełniący dodatkową formę lokalnego informatora kulturalnego, fb zamku¹². Ponadto Ośrodek Kultury przez cały rok organizuje zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy

¹⁰ <http://www.nok.nidzica.pl>

¹¹ <http://www.nok.nidzica.pl>

¹² Raport o stanie gminy Nidzica - podsumowanie działalności burmistrza Nidzicy za rok 2019.

w następujących sekcjach: Zajęcia plastyczne (dorośli), Zajęcia plastyczne (dzieci i młodzież), Zajęcia garncarskie, Nauka gry na instrumentach muzycznych, Zajęcia wokalne, Grupa Wokalna SHINE, Zajęcia kuglarskie/nowocyrkowe, Kapela ludowa BERKLEJADY, Klub Pozytywnie Zakręconych, Zajęcia taneczne, Giernkowy Krąg Zamku Nidzica, Młodzieżowe zespoły muzyczne, Zajęcia perkusyjne, Warsztaty akustyczne¹³.

Dla odwiedzających gminę Nidzica turystów, atrakcją będzie bez wątpienia Muzeum Ziemi Nidzickiej, które działa w ramach NOK, a jego siedzibą są pomieszczenia Zamku Krzyżackiego. Ponadto na terenie Gminy występują atrakcje turystyczne, m.in.: Rezerwat Przyrody – Źródła Rzeki Łyny, Rezerwat Źółwia Błotnego w Orłowie, Koniuszanka – rezerwat przyrody, Koniuszanka II – rezerwat leśny, Klasztor, Łyński Młyn, Dawny Browar¹⁴.

Działalność kulturalną na terenie gminy Nidzica prowadzi również **Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Nidzicy** wraz z filią biblioteczną w Napiwodzie, Łynie, Jabłonce oraz filią miejską nr 1. Do jej zadań należy w szczególności: gromadzenie, opracowywanie oraz przechowywanie materiałów bibliecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu, udostępnianie zbiorów bibliecznych na miejscu i na zewnątrz, prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej, organizowanie obiegu wypożyczeń międzybibliecznych, popularyzowanie wiedzy, kultury i czytelnictwa, współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i stowarzyszeniami w zakresie rozwijania i zaspokajania kulturalnych i edukacyjnych potrzeb społeczeństwa, doskonalenie oraz unowocześnienie form i metod pracy Biblioteki oraz sprawowanie nadzoru nad placówkami filialnymi¹⁵.

Biblioteka bierze udział w kolejnej edycji kampanii społecznej „Mała Książka – Wielki Człowiek”, realizowanej przez Instytut Książki w ramach promocji czytelnictwa wśród trzylatków. Ma ona zachęcić rodziców do częstego odwiedzania bibliotek i codziennego, rodzinnego czytania z dzieckiem. Osiemdziesięcioro dzieci rozpoczynających edukację przedszkolną otrzymało w prezencie swoje Wyprawki Czytelnicze. W każdej znalazły się: książka „Pierwsze wiersze dla..., czyli zbiór wierszy dla dzieci” autorstwa wybitnych polskich poetów, broszura dla rodziców „Książką połączeni,

13 <http://www.nok.nidzica.pl>

14 <http://zamek-nidzica.pl>

15 Uchwała nr XLIV/629/2017 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie nadania Statutu samorządowej instytucji kultury – Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Nidzicy

czyli o roli czytania w życiu dziecka”, która przypomina o korzyściach wynikających z czytania oraz Karta Małego Czytelnika do zbierania naklejek.

Biblioteka ma swoją stronę internetową, a na niej dostęp do katalogu bibliotecznego on-line całości księgozbioru, łącznie z filiami. Zgodnie z podpisaną umową „Konsorcjum bibliotek”, M-GBP w Nidzicy umożliwia dostęp do publikacji książkowych przez Internet. Zainteresowani odbiorcy otrzymali darmowy dostęp do publikacji popularnonaukowych i literatury pięknej do tzw. platformy książkowej IBUK LIBRA. Nidzicka Biblioteka poprzez Academicę czyli cyfrową bazę książek i artykułów naukowych z całego kraju, oferuje użytkownikom dostęp pełnotekstowy do zeskanowanych egzemplarzy. Aby efektywnie zaspokajać rosnące potrzeby lokalnej społeczności czytelnikom zapewniono dostęp do platformy e-bookowej Legimi - wielotysięcznej bazy książek elektronicznych (e-booków, audiobooków i synchrobooków)¹⁶.

Na terenie Gminy znajduje się **Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nidzicy**, który tworzy ofertę sportowo-rekreacyjną i współpracuje na wielu szczeblach działalności sportowej w gminie Nidzica. Obiekty i sprzęt sportowy udostępniany jest mieszkańcom Nidzicy i instytucjom. MOSiR wspiera organizacyjnie i merytorycznie wiele przedsięwzięć sportowych i innych organizowanych przez stowarzyszenia i podmioty współpracujące z Ośrodkiem. Głównym miejscem organizacyjnym jest Hala Widowiskowo-Sportowa w Nidzicy. W skali roku z imprez, zajęć sportowych, usług korzysta blisko 6000 tysięcy osób w ramach różnych formach pobytu. W ciągu roku organizowanych jest ponad 100 imprez prowadzonych cyklicznie lub jednorazowo. Najważniejszymi imprezami organizowanymi w Hali Widowiskowo-Sportowej są wydarzenia sportowe. Dodatkowo dochodzą imprezy sportowo-rekreacyjne, kulturalne i charytatywne. Istotnym obiektem jest ponadto Stadion miejski, który służy głównie treningom i meczom ligowych nidzickich klubów sportowych realizujących szkolenie piłkarskie. Na stadionie rozgrywane są głównie mecze piłkarskie drużyn MKS Start Nidzica, UKS 1 Nidzica oraz UKS 2 Nidzica. W ciągu sezonu piłkarskiego odbywa się średnio około 20 treningów tygodniowo. W skali roku na płycie głównej stadionu rozgrywanych jest średnio 60 meczy drużyn piłkarskich¹⁷.

Na terenie Gminy funkcjonują kluby, stowarzyszenia sportowe i Miejsko-Gminny Szkolny Związek Sportowy, których celem działalności jest krzewienie i rozwijanie sportu, kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez uczestnictwo w realizacji zadań sportowych, integrowanie środowisk młodzieży na terenie swego działania oraz

16 Raport o stanie gminy Nidzica - podsumowanie działalności burmistrza Nidzicy za rok 2019.

17 Raport o stanie gminy Nidzica - podsumowanie działalności burmistrza Nidzicy za rok 2019.

uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na terenie samorządu gminnego oraz poza nim.

6. Opieka zdrowotna

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Nidzica usługi świadczą następujące placówki opieki zdrowotnej:

- Zespół Opieki Zdrowotnej w Nidzicy,
- Medyk. Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej,
- Hipokrates. Niepubliczny Zakład Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej,
- Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej i Medycyny Pracy "Panaceum" S.C. Anna Osłowska, Bogdan Osłowski,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Esculap".

Oprócz poradni POZ funkcjonują poradnie specjalistyczne m.in.: okulistyka, psychiatryczna, ginekologiczna, pulmonologiczna i endokrynologiczna. W 2020 roku został utworzony Oddział Geriatryczny oraz pracownia TK w budynku Zespołu Opieki Zdrowotnej w Nidzicy na potrzeby udzielania świadczeń zdrowotnych dla osób starszych i niepełnosprawnych. Ze względu na sytuację epidemiczną zostały wstrzymane przyjęcia do Szpitala ZOZ w Nidzicy pacjentów bez podejrzenia zakażenia SARS-CoV-2.

Z danych GUS wynika, iż w Gminie w 2018 roku na 1 przychodnię przypadało 1 508 mieszkańców. Jest to wartość nieco mniejsza od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła 1 740. W ramach POZ w Gminie, w przedmiotowym roku udzielono 5,6 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co stanowi większą wartość w stosunku do całego powiatu nidzickiego (4,7). Dodatkowo w gminie Nidzica funkcjonuje 8 aptek.

Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie w porównaniu do powiatu w 2018 roku

Wyszczególnienie	Gmina	Powiat
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	1 508	1 740
przychodnie	14	19
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	5,6	4,7

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Jednym z narzędzi, które pozwala na rzetelne i czytelne zidentyfikowanie i przedstawienie, w tym społecznościom lokalnym, skali i rodzaju zagrożeń jest Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa, która umożliwia zapoznanie się z najważniejszymi informacjami dotyczącymi bezpieczeństwa i zagrożenia w danej lokalizacji. Mapy zagrożeń są ważnym elementem procesu zarządzania bezpieczeństwem publicznym, realizowanym na zasadzie partnerstwa międzyinstytucjonalnego i społecznego.

W Gminie o bezpieczeństwo i porządek dbają instytucje: Komenda Powiatowa Policji w Nidzicy, Komenda Powiatowa PSP w Nidzicy, Straż Miejska w Nidzicy. Ponadto na terenie Gminy działają 4 organizacje Ochotniczej Straży Pożarnej w:

- ▶ Bolejnach,
- ▶ Frąkownie,
- ▶ Łynie,
- ▶ Napiwodzie.

8. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych

8.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku¹⁸. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹⁹. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi

¹⁸ <https://poradnik.ngo.pl>

¹⁹ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem²⁰.

Gmina Nidzica prowadzi współpracę z występującymi na jej terenie organizacjami pozarządowymi. Współpraca z tymi podmiotami w 2019 roku realizowana była zgodnie z ustalonymi celami, zasadami, formami oraz obszarami zawartymi w Rocznym *Programie współpracy Gminy Nidzica z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2019* przyjętym uchwałą Nr LX/831/2018 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 8 listopada 2018 roku. Głównym celem programu jest: „*rozwijanie współpracy Gminy Nidzica z organizacjami pozarządowymi w prowadzeniu działań zmierzających do poprawy jakości życia i zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców, kształtowania demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym oraz budowania partnerstwa między Gminą i organizacjami pozarządowymi*”. Do celów szczegółowych należy natomiast:

- ▶ zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców oraz wzrost świadomości na temat roli i działalności organizacji pozarządowych,
- ▶ wzmacnianie współpracy samorządu i organizacji pozarządowych oraz zapewnienie im udziału w realizacji zadań własnych Gminy,
- ▶ wprowadzenie nowatorskich i bardziej efektywnych działań na rzecz mieszkańców,
- ▶ upowszechnienie i wprowadzenie w życie postanowień ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ▶ szerzenie postaw obywatelskich, przede wszystkim wolontariatu²¹.

Na obszarze gminy Nidzica zarejestrowanych jest 43 stowarzyszeń i organizacji:

- ▶ Nidzicka Fundacja Rozwoju „NIDA”,
- ▶ Oddział Miejski Katolickie Stowarzyszenie „CIVITAS CHRISTIANA”,
- ▶ Polski Związek Niewidomych Koło w Nidzicy,
- ▶ Związek Inwalidów Wojennych RP Oddział w Nidzicy,
- ▶ Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca Nidzica,
- ▶ Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- ▶ Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych,

²⁰ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

²¹ Sprawozdanie z realizacji Rocznego Programu Współpracy Gminy Nidzica z Organizacjami Pozarządowymi oraz z podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2019.

- ▶ Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых,
- ▶ Zarząd Powiatowy Ligi Obrony Kraju w Nidzicy,
- ▶ Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną KOŁO w Nidzicy,
- ▶ Obywatelskie Stowarzyszenie Uwłaszczeniowe,
- ▶ Caritas Archidiecezji Warmińskiej,
- ▶ Towarzystwo Ziemi Nidzickiej,
- ▶ Nidzickie Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej,
- ▶ Stowarzyszenie Wspierające Rozwój Dzieci i Młodzieży „Światło”,
- ▶ Nidzicki Fundusz Lokalny,
- ▶ Stowarzyszenie Rudzińskich herbu Prus III z Ziemi Ciechanowskiej,
- ▶ Stowarzyszenie Historyczno - Kulturalne „Bractwo Rycerskie Komturii Nidzickiej” w Nidzicy,
- ▶ Stowarzyszenie dla Ekorozwoju Ziemi Nidzickiej,
- ▶ Stowarzyszenie Przyjaciół Szpitala w Nidzicy,
- ▶ Lokalna Organizacja Turystyczna Powiatu Nidzickiego,
- ▶ Nidzickie Stowarzyszenie „Przymierze” z siedzibą w Nidzicy,
- ▶ Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich NIDA w Nidzicy,
- ▶ Towarzystwo Rozwoju okolic Omulewa „Razem dla wszystkich” w Jabłonce,
- ▶ Nidzickie Stowarzyszenie Przyjaźni Polsko – Francuskiej w Nidzicy,
- ▶ Nidzicki Uniwersytet III Wieku „Młodzi Duchem” z/s w Nidzicy,
- ▶ Orłowskie Centrum Aktywności Lokalnej "OCAL" z/s w Orłowie,
- ▶ Stowarzyszenie Absolwentów i Uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Wyspiańskiego z/s w Nidzicy,
- ▶ Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Mazurskiej "MY CHCEMY" z/s w Kamionce,
- ▶ Ośrodek Prywatnych Domków Letniskowych „Jodełka” w Nataci Małej,
- ▶ Stowarzyszenie „Dolina Naszej Łyny” z/s we wsi Brzeźno Łyńskie,
- ▶ Polski Czerwony Krzyż Koło w Nidzicy,
- ▶ Stowarzyszenie Opieki nad zwierzętami „4-Łapy” w Nidzicy,
- ▶ Miejski Klub Sportowy „START”,
- ▶ Nidzicki Klub Teakwon-do w Nidzicy,
- ▶ Klub Sportowy TAN w Nidzicy,
- ▶ Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Jeździecki Napiwoda,
- ▶ Towarzystwo Sportowe NIDA,

- ▶ Uczniowski Klub Sportowy „Promyk” w Rączkach,
- ▶ Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka” przy Zespole Szkół Nr 2 w Nidzicy,
- ▶ Uczniowski Klub Sportowy „Trójka” przy Zespole Szkół Nr 3 w Nidzicy,
- ▶ Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka” przy Zespole Szkół Nr 1 w Nidzicy,
- ▶ Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Nidzicy,
- ▶ Uczniowski Klub Sportowy „ŻAK” przy Publicznej Szkole Podstawowej w Łynie,
- ▶ Ochotnicza Straż Pożarna w Napiwodzie,
- ▶ Ochotnicza Straż Pożarna w Łynie,
- ▶ Ochotnicza Straż Pożarna we Frąknowie,
- ▶ Ochotnicza Straż Pożarna w Bolejnach.

W ramach współpracy gminy Nidzica z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2019 roku zrealizowano następujące działania:

- ▶ zatwierdzone zostały dotacje udzielone przez Gminę na realizację zadań w 2019 roku organizacjom pozarządowym w zakresie pomocy społecznej, dowożenia uczniów do szkół, dowożenia środków ochrony i promocji zdrowia, polityki społecznej, kultury, sztuki oraz ochrony kultury i dziedzictwa narodowego, sprzyjania rozwojowi sportu w 2019 roku.
- ▶ Gmina wspierała sektor pozarządowy w formach pozafinansowych promując lokalne organizacje pozarządowe i podejmowane przez nie działania na stronie internetowej oraz w gminnych serwisach informacyjnych, informując Podmioty o możliwościach dofinansowania w ramach konkursów ofert ogłoszonych przez Warmińsko-Mazurski Urząd Marszałkowski i inne instytucje grantowe²².

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych (m.in. MOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala

²² Sprawozdanie z realizacji Roczego Programu Współpracy Gminy Nidzica z Organizacjami Pozarządowymi oraz z podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2019.

i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

8.2. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Nidzica jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**. Wsparcia i pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ▶ długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- ▶ niepełnosprawności,
- ▶ bezrobocia,
- ▶ ubóstwa,
- ▶ bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,
- ▶ potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności,
- ▶ alkoholizmu lub narkomanii,
- ▶ bezdomności,
- ▶ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- ▶ przemocy w rodzinie,
- ▶ zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej²³.

Świadczeniami pomocy społecznej realizowanymi przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej są:

- ▶ świadczenia pieniężne: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy;
- ▶ świadczenia niepieniężne: praca socjalna, składki na ubezpieczenia zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, pomoc rzeczową, sprawienie pogrzebu, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i ośrodka wsparcia, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania, kierowanie do domów pomocy społecznej.

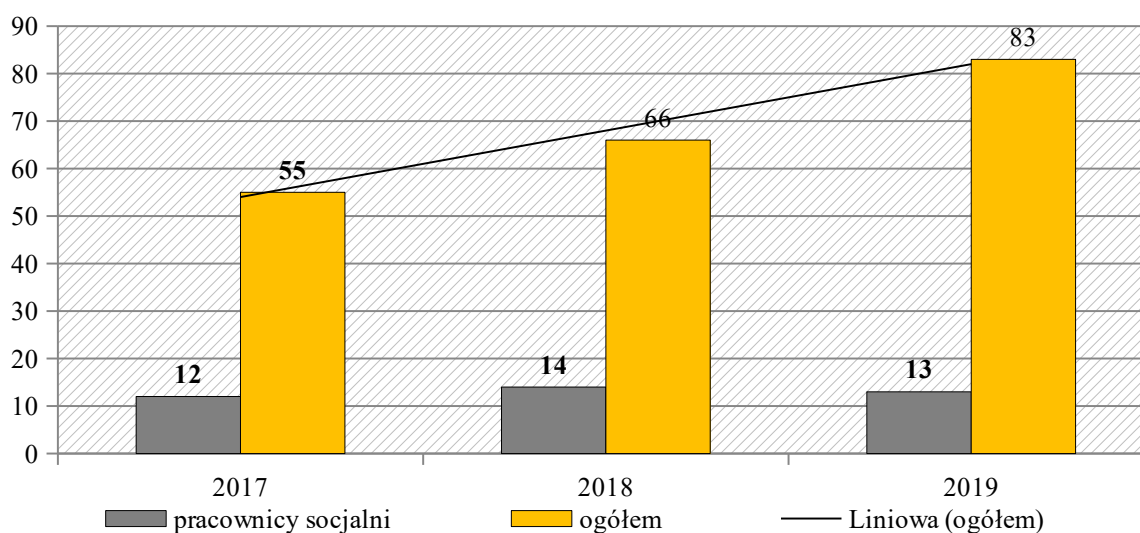
²³ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy z zakresu pomocy społecznej (obligatoryjne i fakultatywne), a także zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych.

W 2019 roku w obszarze pomocy społecznej poniesiono wydatki na łączną kwotę 7 222 398,21 zł. W 2018 roku kwota wydatków kształtowała się na poziomie 6 868 948,97 zł, natomiast w 2017 roku poniesiono koszty z tym związane w kwocie 6 754 528,67 zł.

Na koniec 2019 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Nidzicy zatrudnionych było 83 pracowników, w tym 10 osób na zastępstwie i 6 pracowników młodocianych. Spośród zatrudnionych w MOPS pracowników socjalnych, specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiadają 4 osoby. W latach 2017-2019 liczba zatrudnionych pracowników socjalnych utrzymywała się na stałym poziomie. Ośrodek spełnia ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

Wykres 16. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

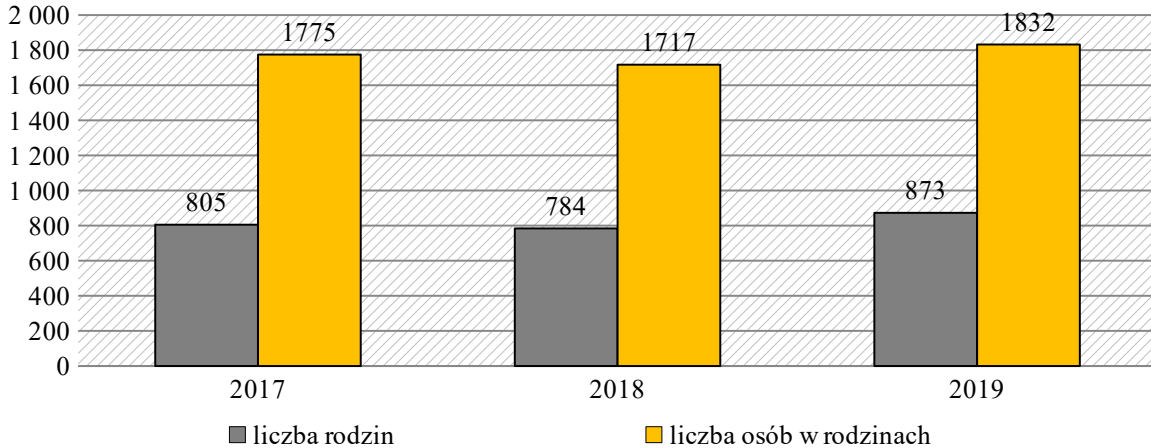

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2018 zmniejszyła się, z kolei w roku 2019 znacznie wzrosła.

W 2017 roku z pomocy skorzystało 805 rodzin, natomiast w 2019 roku 873 rodziny. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia wykres nr 17.

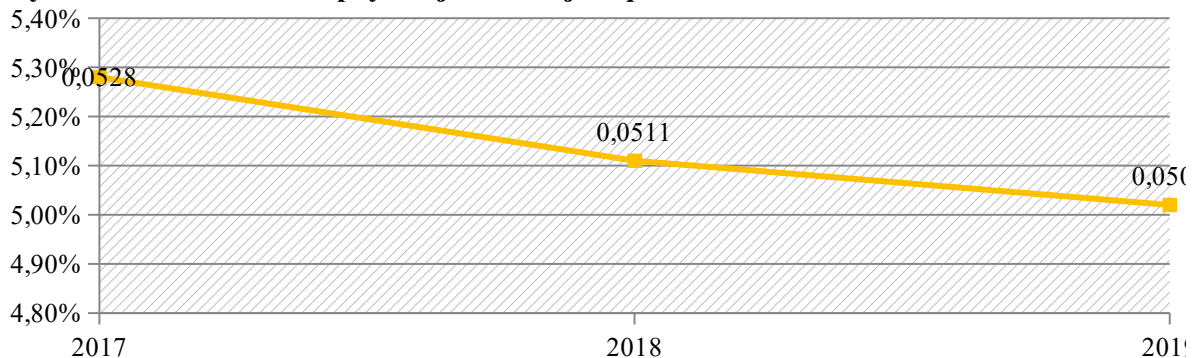
Wykres 17. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Nidzica w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2017-2019 wartość omawianego wskaźnika uległa zmniejszeniu – z 5,28% w 2017 roku, do 5,02% w 2019 roku. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 18. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku oraz płeć. Z prezentowanych danych wynika, iż w 2019 roku najwięcej osób korzystających z tego typu pomocy było w wieku produkcyjnym, jednak osoby wieku 0-17 lat również stanowiły znaczną część ogółu. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – ogół korzystających z pomocy społecznej kobiet był większy od ogółu liczby mężczyzn (liczba kobiet - 714, liczba mężczyzn - 674).

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku oraz płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019

wiek	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	348	159	488	227	459	206
produkcyjny	555	299	778	364	723	344
poprodukcyjny	215	160	196	154	205	164

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy udzielił pomocy w formie świadczeń pieniężnych 631 osobom, natomiast w formie świadczeń niepieniężnych 524 osobom.

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. W porównaniu do roku 2017 liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmalała o 4%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku są nieznaczne – kobiety stanowiły 53% wszystkich osób długotrwale pobierających świadczenie, a mężczyźni - 47%. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 9. Liczba osób pobierających świadczenie w latach 2017-2019 w podziale na płeć

płeć	2017	2018	2019
kobiety	323	312	306
mężczyźni	276	276	272
ogółem	599	588	578

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Nidzica była długotrwała lub ciężka choroba - z tego powodu pomoc otrzymywało 571 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się niepełnosprawność (297 rodzin), natomiast na trzecim – bezrobocie (170 rodzin). Szczególnym powodem udzielania świadczeń było także ubóstwo (135 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia

gospodarstwa domowego (122 rodziny) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (89 rodzin). Powody udzielania świadczeń na przestrzeni ostatnich trzech lat przedstawia tabela nr 10.

Tabela 10. Powody udzielania pomocy i wsparcia (liczba rodzin) w latach 2017-2019

L.P.	powód udzielenia świadczeń	2017	2018	2019
1	długotrwała lub ciężka choroba	502	560	571
2	niepełnosprawność	320	301	297
3	bezrobocie	239	205	170
4	ubóstwo	262	199	135
5	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	145	141	122
6	alkoholizm	60	72	51
7	potrzeba ochrony macierzyństwa	96	103	89
8	narkomania	2	9	7
9	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	2	8
10	przemoc w rodzinie	6	2	2
11	bezdomność	32	32	21
12	zdarzenia losowe	2	1	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na przestrzeni lat 2017-2019 w podziale na liczbę rodzin, liczbę osób w rodzinach oraz liczbę osób ogółem. W 2018 roku przeprowadzono je z 826 rodzinami, natomiast w 2019 z 871 rodzinami, co oznacza wzrost o 5%.

Tabela 11. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019

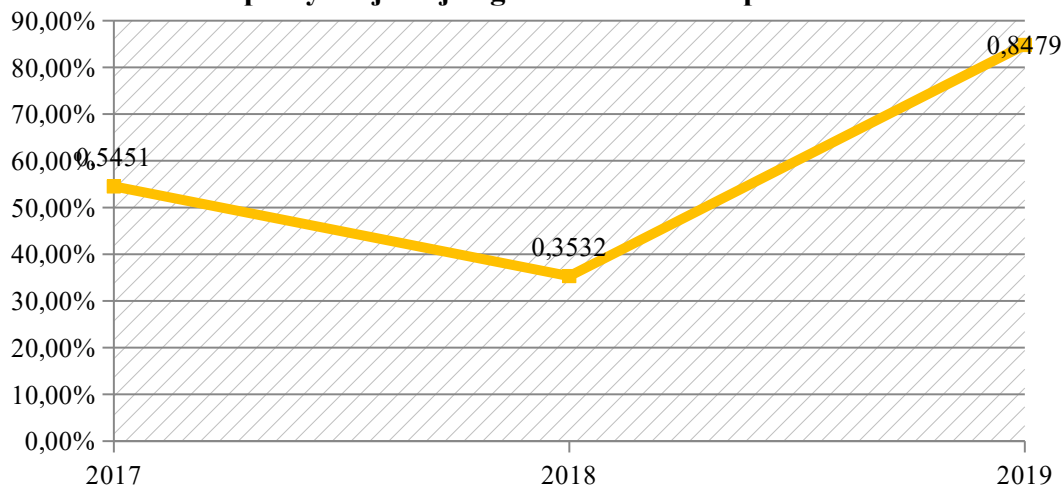
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin	826	850	871
liczba osób w rodzinach	1765	1650	1832
liczba osób ogółem	1705	1660	1772

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się

w 2019 roku na poziomie 84,79%. W porównaniu do lat poprzednich, wskaźnik ten uległ znacznemu wzrostowi.

Wykres 19. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

8.3. Zasoby w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Nidzica. Należą do nich:

- Burmistrz Nidzicy,
- Rada Miejska w Nidzicy,
- Urząd Miejski,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkty Konsultacyjne,
- Poradnictwo specjalistyczne,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- gminne placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- Komenda Powiatowa Policji w Nidzicy,
- Straż Miejska,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nidzicy,
- Prokuratora Rejonowa w Nidzicy,

- Sąd Rejonowy we Nidzicy,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Dzielne Domy Pomocy,
- Świetlice socjoterapeutyczne i środowiskowe,
- Klub Integracji Społecznej;
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie prowadzony w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy MOPS w Nidzicy;
- Poradnia Terapii Uzależnień i Współzależnienia;
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych (rozdział *Podstawowe informacje o dziedzinie, skali problemu i działań interwencyjnych*),
- analiza SWOT²⁴,
- charakterystyka głównych obszarów problemowych (rozdział *Obszary problemowe*),
- wskazanie najważniejszych obszarów powiązań (rozdział *Korelacje*).

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej – wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania między-dziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania Gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez gminę Nidzica.

²⁴ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne, określono podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

CEL STRATEGICZNY

Sprawny i adekwatny do potrzeb mieszkańców, system rozwiązywania problemów społecznych w gminie Nidzica.

POPRZEZ
*podejmowanie interwencji
w odpowiedzi na problemy
mieszkańców Gminy,*

TAK, ABY
*interwencja uwzględniała
charakter i skalę problemów
oraz optymalizowała
wykorzystywanie dostępnych
zasobów.*

1. Dziedziny planowania strategicznego

1.1. Wspieranie rodziny

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

- ▶ wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- ▶ rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
- ▶ podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- ▶ pomocy w integracji rodziny,
- ▶ przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- ▶ dążeniu do reintegracji rodziny,
- ▶ pracy z rodziną,
- ▶ pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne

zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Powiatowe **Centrum Pomocy Rodzinie** zajmuje się organizowaniem pieczy zastępczej nad dzieckiem. Jest ona sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej, w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców, którym w drodze postępowania sądowego władza rodzicielska została zawieszona lub ograniczona, bądź zostali jej pozbawieni. Jednocześnie pracownicy MOPS w Nidzicy prowadzą pracę z rodziną biologiczną dziecka. Przydzielają asystenta rodziny, który wspólnie z nią opracowuje i realizuje plan pracy, skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Ponadto PCPR prowadzi program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie. Zajęcia prowadzone są w systemie grupowym. Nabór do grupy osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzony jest spośród sprawców kierowanych przez **Sąd Rejonowy w Nidzicy (Wydział Karny oraz Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej)**, **Komendę Powiatową Policji w Nidzicy**, Ośrodki Pomocy Społecznej wchodzące w skład Powiatu Nidzickiego lub tych, którzy zgłoszą się do uczestnictwa w programie dobrowolnie.

Wspieraniem rodziny zajmuje się również **Polski Czerwony Krzyż**, który przy wsparciu wolontariuszy organizuje zbiórki żywności, wydaje paczki żywnościowe, środki higieniczne i ochronne oraz odzież. Ponadto finansuje dożywianie dzieci w szkole, prowadzi akcje oświatowo-zdrowotne (kursy, pogadanki, prelekcje, szkolenia), wypożycza sprzęt rehabilitacyjny, zrzesza honorowych krwiodawców i promuje ideały czerwonekrzyskie w społeczności lokalnej, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej.

W dalszej części Strategii przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

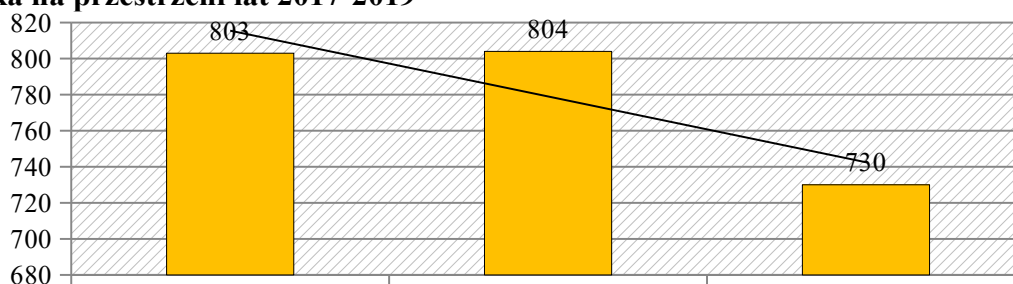
Poniższa tabela przedstawia liczbę udzielonych świadczeń (pieniężnych i niepieniężnych) w podziale na poszczególne typy rodziny w 2019 roku. Dostrzegalna jest dominacja rodzin bez dzieci – w kwestii świadczeń niepieniężnych (28 469 świadczeń) oraz w obszarze świadczeń pieniężnych (2 742 świadczenia).

Tabela 12. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w 2019 roku

typ rodziny	liczba świadczeń	
	świadczenia niepieniężne	świadczenia pieniężne
bez dzieci	28469	2742
jedno dziecko	3634	439
dwoje dzieci	9684	421
troje dzieci	9249	220
czworo i więcej dzieci	10488	185
inne	3954	249

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na poniższym wykresie przedstawiono średniomiesięczną liczbę rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. Można zauważyć, że z tej pomocy w 2019 roku skorzystało średnio 730 rodzin, czyli o 9% rodzin mniej niż w roku 2017 i 2018.

Wykres 20. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystało średnio 1 491 rodzin, w 2018 roku – 1 357 rodzin, natomiast w 2019 roku – 1 331 rodzin. Na przestrzeni lat 2017-2019 nastąpił spadek liczby rodzin pobierających to świadczenie o 11%.

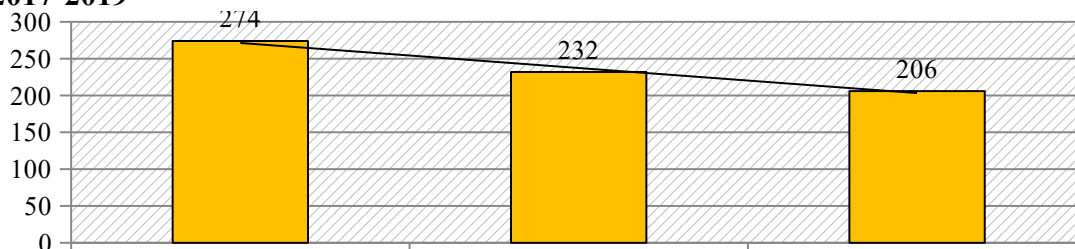
Wykres 21. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019*
liczba rodzin	1 491	1 357	1 331
kwota świadczeń (zł)	14 099 823,00	13 162 559,00	16 374 782,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

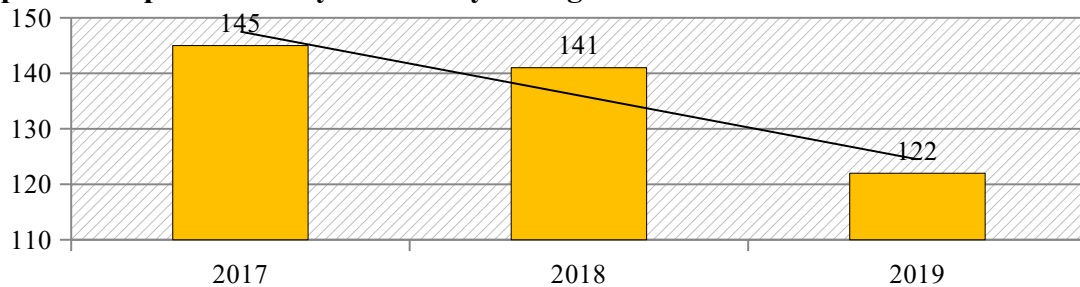
* dane za rok 2019 dotyczą okresu od stycznia do czerwca

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę, w rodzinie nie przekracza kwoty 800,00 zł. W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystało 206 osób, co oznacza spadek w stosunku do 2017 roku o 25%. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 22. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

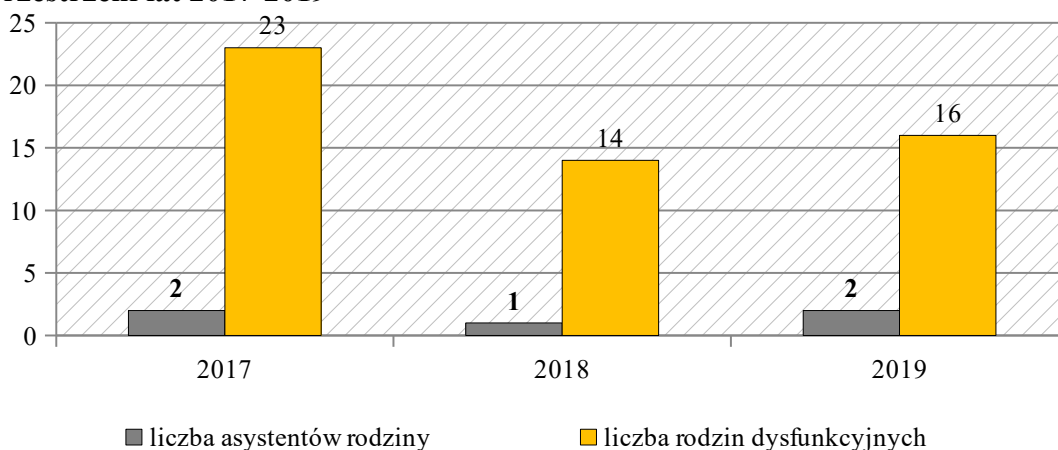
Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można dostrzec tendencję spadkową w tym zakresie. W porównaniu do 2017 roku, liczba rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zmniejszyła się o 16%.

Wykres 23. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – ogółem w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Nidzica realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) od dnia 18 października 2012 roku. Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

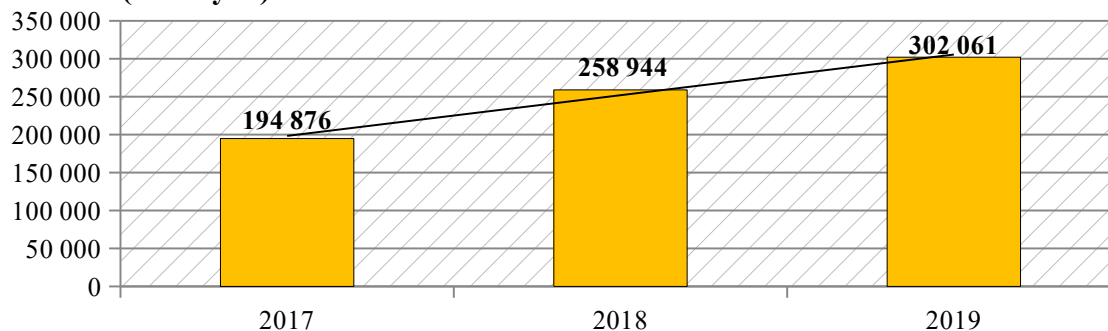
W MOPS w Nidzicy w 2019 roku zatrudnionych było 2 asystentów rodziny. W ramach realizacji ustawowego zadania prowadzili oni pracę w 16 rodzinach doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Dane dotyczące liczby zatrudnionych asystentów rodziny oraz liczbę rodzin objętych ich wsparciem prezentuje wykres poniżej.

Wykres 24. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 302 061 zł. Można zauważyć, że kwotę przekazaną na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 charakteryzuje linia trendu w trendzie wzrostowym. Kwota ta w porównaniu do roku 2017 zwiększyła się o 55%.

Wykres 25. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach wspierania rodziny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi służbami, takimi jak: placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki służby zdrowia.

W gminie Nidzica funkcjonuje 12 świetlic środowiskowych oraz 3 świetlice socjoterapeutyczne, które są czynne we wszystkie dni robocze, co najmniej 4 godziny dziennie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich.
- stosunkowo wysoka liczba rodzin bez dzieci, które korzystają z pomocy społecznej.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z obszarem „wspierania rodziny” są:

- **edukacja** (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** (jednym z kluczowych czynników zwiększających

ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych** (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcyjności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1

Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Promowanie prawidłowych wzorców rodziny poprzez organizowanie różnego rodzaju spotkań integracyjnych, warsztatów, zajęć, akcji charytatywnych	Ilość przeprowadzonych działań
2	Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dla rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Ilość zapewnionych form wsparcia
3	Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba rozpowszechnionych informacji na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.
4	Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.
5	Organizowanie wsparcia dla rodziców wzmacniającego kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w działaniach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
6	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny.
7	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin- zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną

8	Kontynuowanie działalności ośrodków wsparcia – świetlice środowiskowe i socjoterapeutyczne (według potrzeb).	Liczba osób uczestniczących w zajęciach Świetlicy Środowiskowej i Socjoterapeutycznej, liczba zajęć zorganizowanych dla uczestników Świetlicy.
9	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Liczba rodzin i dzieci objętych monitorowaniem.
10	Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych i profilaktycznych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy oraz organizowanie wypoczynku.	Liczba rodzin, dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych formach wsparcia.
11	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami.
12	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz wspierania rodziny.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz wspierania rodziny

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	Placówki oświatowe, Uczniowskie Kluby Sportowe, Świetlice Środowiskowe i Socjoterapeutyczne, NGO, kościoły, społeczeństwo obywatelskie, PCPR	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych

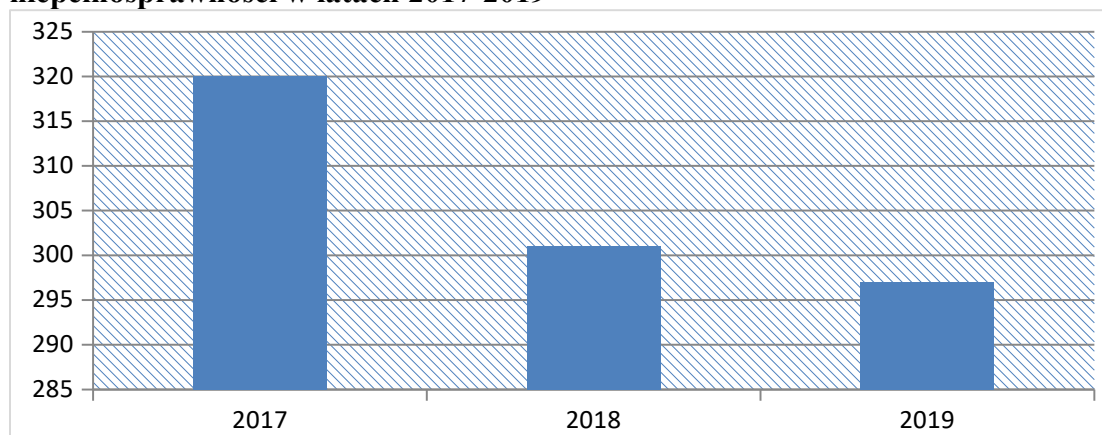
i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2017 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 320, w 2018 roku 301 rodzin, z kolei w 2019 roku liczba ta wynosiła 297, nieznacznie zmniejszyła się, jednak w dalszym ciągu utrzymuje się na wysokim poziomie.

Wykres 26. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za, 2017,2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. W 2017 roku przyznano 2 372 świadczenia na łączną kwotę 362 916,00 zł, w 2018 roku liczba świadczeń wynosiła 1 932 na kwotę 304 303,00 zł, z kolei w 2019 roku wydano 1 861 świadczeń na kwotę 351 626 zł. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba przyznanych świadczeń zmniejszyła się - w stosunku do 2017 roku o 22%.

Tabela 13. Zasilek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	2 372	1 932	1 861
kwota świadczeń (zł)	362 916,00	304 303,00	351 626,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ciągu ostatnich 3 lat zmalała liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2017 roku przyznano 3 372 świadczenia, w 2018 roku – 3 141, natomiast w 2019 roku – 3 159. Różnica pomiędzy 2017 rokiem, a 2019 rokiem kształtuje się na poziomie 213 świadczeń, co oznacza spadek o 6%.

Tabela 14. Zasilek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	3 372	3 141	3 159
kwota świadczeń (zł)	515 916,00	496 346,00	598 073,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

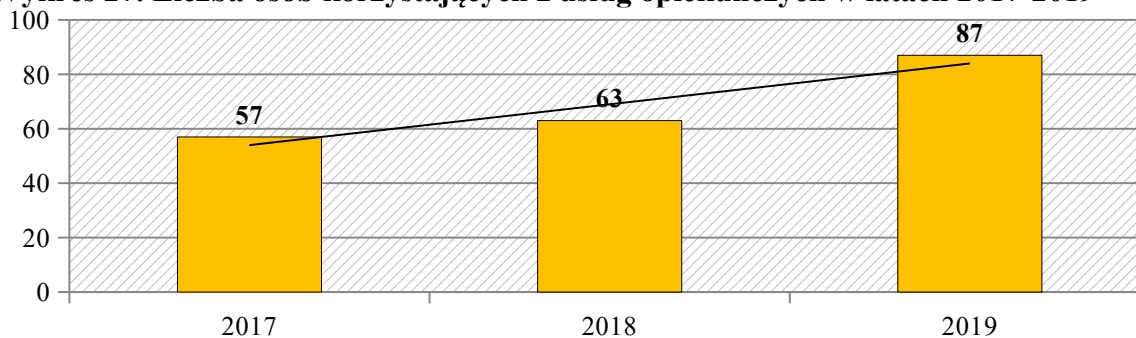
W 2017 roku przyznano 2 101 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku – 2 208 świadczeń, natomiast w 2019 roku – 2 338. W porównaniu do 2017 roku liczba przyznanych świadczeń w tym zakresie zwiększyła się o 237, co oznacza to wzrost o 11%.

Tabela 15. Zasilek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	2 101	2 208	2 338
kwota świadczeń (zł)	321 453,00	349 292,00	442 799,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku z usług opiekuńczych (przysługujących osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób) skorzystało 87 osób. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób korzystających z usług opiekuńczych stopniowo rosła. Szczegółowe dane przedstawia wykres poniżej.

Wykres 27. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Realizując obowiązki określone w art. 32 ust. 5, 6 i 7 i art. 39 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku - Prawo oświatowe (Dz. Us. z 2020 r. poz. 910), w roku szkolnym 2019/2020 dowożono 502 uczniów do szkół.

Ponadto w gminie Nidzica znajdują się mieszkania chronione przeznaczone m.in. dla osób niepełnosprawnych. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. Jak wynika z uzyskanych danych, w 2016 roku w 6 mieszkaniach chronionych zamieszkiwało łącznie 29 osób.

Diagnoza problemów społecznych

Poniżej wyróżniono wyniki badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy związane z uzależnieniami:

- ▶ w opinii 39% na terenie Gminy brakuje odpowiednich ofert pracy skierowanych do osób niepełnosprawnych;
- ▶ znaczna część mieszkańców uważa, że infrastruktura jest w średnim stopniu dostosowana do osób niepełnosprawnych (34%).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych.

Korelacje

Obszarami szczególnie powiązаныmi z dziedziną „wsparcia osób niepełnosprawnych” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie;
- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1

Zapewnienie osobom niepełnosprawnym warunków do prawidłowego funkcjonowania i aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Likwidacja barier architektonicznych na terenie gminy.	Liczba podjętych działań mających na celu likwidację barier architektonicznych.
2	Stworzenie i utrzymanie infrastruktury (mieszkania chronione, Rodzinne Domy Pomocy, Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne)	Liczba osób starszych i niepełnosprawnych korzystających z infrastruktury.
3	Pomoc osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego.	Liczba osób, którym została udzielona pomoc w uzyskaniu sprzętu.
4	Utworzenie Centrum Wsparcia i Wolontariatu na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych	Liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniami Centrum.
5	Zapewnienie kompleksowej opieki osobom niepełnosprawnym przy wykorzystaniu dostępnych i	Liczba osób niepełnosprawnych objętych opieką.

	dostosowanych do potrzeb narzędzi i form wsparcia (np. praca socjalna, pomoc materialna i niematerialna, Kręgi Wsparcia, system teleopieki, usługi opiekuńcze, grupy samopomocowe)	
6	Podwyższenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz stworzenie warunków do integracji społecznej poprzez organizację przedsięwzięć sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych lub turystycznych.	Liczba zorganizowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym lub turystycznym dla osób niepełnosprawnych.
7	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.
8	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób niepełnosprawnych.	Liczba działań podjętych we współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób niepełnosprawnych

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	Placówki zdrowia, NGO, placówki oświatowe, kościoły, społeczeństwo obywatelskie.	Środki własne, budżet państwa, PFRON, środki europejskie.

1.3. Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan

dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian²⁵.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których można znaleźć wyczerpujące statystyki.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę, należy organizacja i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez: zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom samotnym z zaburzeniami psychicznymi, w przypadkach gdy są jej pozbawione, oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić; pomoc dostosowaną do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem.

Na terenie Gminy można skorzystać z nieodpłatnych konsultacji psychologicznych, których udziela psycholog w ramach pracy Punktu konsultacyjnego. W 2019 roku przyjmował 10 godzin miesięcznie w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi.

Korelacje

Płaszczyznami szczególnie powiązаныmi z dziedziną „zdrowia psychicznego” są:

- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przezwyciężane we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;

²⁵ www.psychiatriapolska.pl

- **ubóstwo** – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno–rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;
- **zdrowie** – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- **przemoc i uzależnienia** – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1

Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie pomocy osobom wymagającym wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie działań informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób wymagających wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego	Liczba przeprowadzonych działań informacyjnych.
2	Promowanie zdrowia psychicznego wśród dorosłych mieszkańców gminy poprzez organizowanie przedsięwzięć (warsztaty i zajęcia profilaktyczne, wykłady, spotkania ze specjalistami)	Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć na temat promocji zdrowia psychicznego.
3	Wczesna profilaktyka przedszkolna i szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie działań i programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Liczba działań i programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.
4	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach wsparcia dziennego.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
5	Tworzenie warunków infrastrukturalnych do prawidłowego rozwoju dzieci w przedszkolach, szkołach i placówkach wsparcia	Liczba przedsięwzięć

	dziennego (doposażanie w specjalistyczny sprzęt, tworzenie pokoi wyciszeń, „Sali doświadczenia świata”, pomieszczeń relaksacyjnych)	
6	Udzielanie pomocy w zakresie zdrowia psychicznego (praca socjalna, pomoc materialna i niematerialna, poradnictwo specjalistyczne, Kręgi Wsparcia)	Liczba osób korzystających z pomocy w zakresie zdrowia psychicznego.
7	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób niepełnosprawnych. Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób wymagających wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe. Liczba działań podjętych we współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób wymagających wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	Placówki zdrowia, NGO, placówki oświatowe, kościoły, społeczeństwo obywatelskie, PCPR.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny²⁶. Posługując się wskaźnikami

²⁶ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci

i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Burmistrz Gminy Nidzica powołał **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Działania podejmowane przez GKRPA w Nidzicy wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr IV/33/2018 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 13 grudnia 2018 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych uzależnień na 2019 rok*, a do jej zadań w szczególności należy:

- ▶ uczestniczenie w opracowywaniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- ▶ opiniowanie wniosków podmiotów gospodarczych w sprawie wydawania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych;
- ▶ prowadzi kontrole przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych;
- ▶ inicjuje zadania związane ze zwiększeniem dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- ▶ inicjuje zadania związane z zakazem bądź ograniczeniem reklamy i promocji napojów alkoholowych na obszarze Gminy;
- ▶ inicjuje zadania związane z prowadzeniem profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

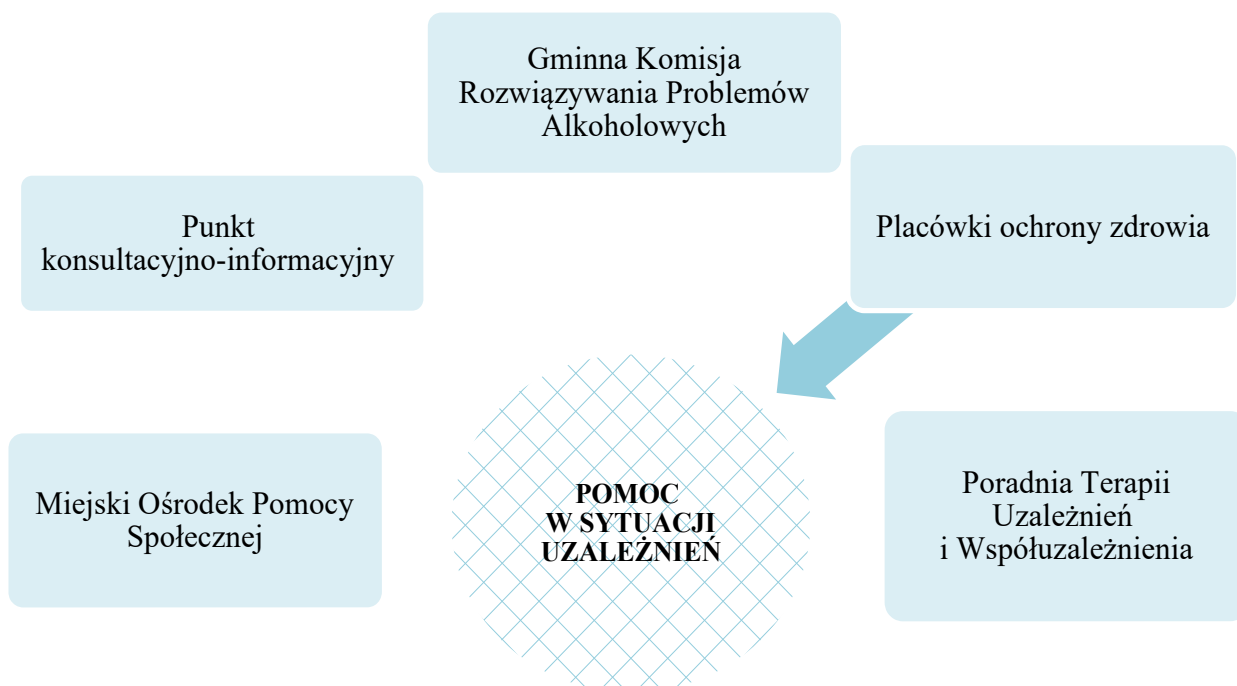
Głównym celem programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziom wiedzy i świadomości oraz udzielanie wsparcia i pomocy mieszkańcom Gminy Nidzica.

Zadania realizowane w ramach Programu w Gminie to głównie:

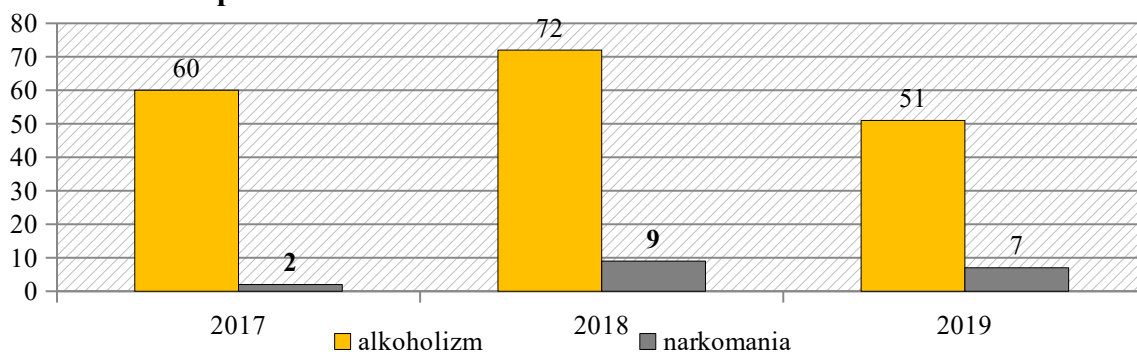
- ▶ zwiększanie dostępności pomocy specjalistycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek oraz dla rodzin tych osób;

- ▶ udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed pomocą w rodzinie;
- ▶ prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii;
- ▶ wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, która ma służyć rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Poniżej przedstawiono miejsca, gdzie na terenie gminy Nidzica mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

W 2019 roku z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 51 rodzin. Alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia w omawianym roku znajdował się na dziewiątym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących z tego powodu pomoc. Można zauważyć, że na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu zmniejszyła się. W 2019 roku dla 7 rodzin powodem udzielania pomocy była narkomania. Szczegółowe dane w tych kwestiach przedstawia wykres poniżej.

Wykres 28. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2017-2019

ródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nidzicy, w ramach przysługujących jej uprawnień, działania.

Według stanu na koniec 2019 roku Komisja liczyła 7 członków. W omawianym roku jej członkowie przeprowadzili rozmowy z 35 osobami uzależnionymi od alkoholu. Jednocześnie Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 55 osób uzależnionych od alkoholu. Na przestrzeni ostatnich trzech lat Komisja prowadziła również rozmowy z członkami rodzin osób uzależnionych. Dane dotyczące działań GKRPA w Nidzicy podejmowanych wobec osób uzależnionych oraz członków ich rodzin w latach 2017-2019 przedstawia tabela nr 16.

Tabela 16. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nidzicy w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	30	28	35
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	32	25	55
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	64	30	55
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	43	30	43

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie gminy Nidzica funkcjonuje jedno stowarzyszenie abstynenckie – jako organizacja formalna działająca w oparciu o zapisy ustawy o stowarzyszeniach. Jest ono miejscem, gdzie prowadzone są różnorodne działania, wspierające trzeźwość jego członków, ich rodzin, a także propagujące tę ideę dla i w społeczności lokalnej. To miejsce spotkań i wspólnego spędzania czasu, zarówno dla członków Stowarzyszenia jak i osób z zewnątrz²⁷.

GKRPA zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych. W ostatnich latach nie przeprowadzono programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA.

W ramach profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży w 2019 roku prowadzono inne programy profilaktyczne z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowane do dzieci i młodzieży, w których uczestniczyło 282 uczniów, 45 nauczycieli i 150 rodziców. Zorganizowano również:

- ▶ spektakle, w których wzięło udział 80 uczestników,
- ▶ festyny, w których uczestniczyło 250 osób,
- ▶ imprezy sportowe, w których wzięło udział 120 uczestników,
- ▶ konkursy, w których uczestniczyło 135 osób.

Rynek napojów alkoholowych

W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Nidzica wynosiła łącznie 23 954 813,17 zł, w tym 12 746 151,20 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 1 922 600,64 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 9 286 061,33 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do lat poprzednich, w omawianym roku łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa znacznemu wzrostowi.

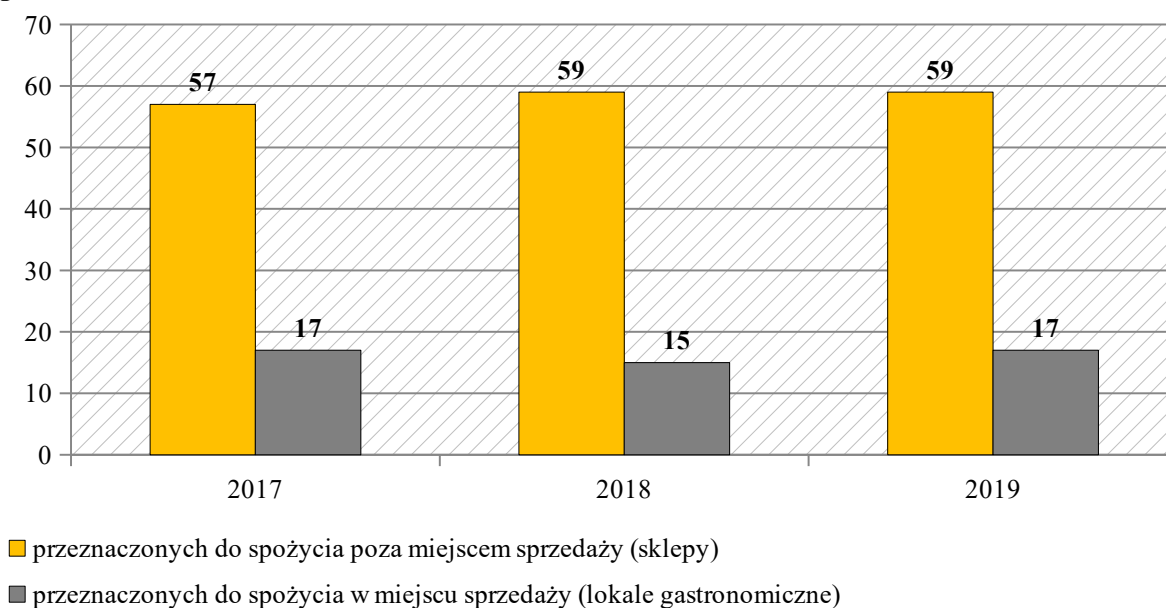
²⁷ *Stowarzyszenie abstynenckie – wiedza, rozwój, skuteczność*, A. Czerkawska, B. Urban, W. Ziółkowski, PARPA, Warszawa 2017.

Rysunek 6. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Nidzica w latach 2017-2019

2017	20 474 889,08 zł
2018	22 109 923, 49 zł
2019	23 954 813, 17 zł

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku na terenie gminy Nidzica znajdowało się łącznie 76 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 59 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 17 przydzielonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba sklepów prowadzących sprzedaż alkoholu oraz liczba lokali gastronomicznych uległa nieznacznym zmianom.

Wykres 29. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

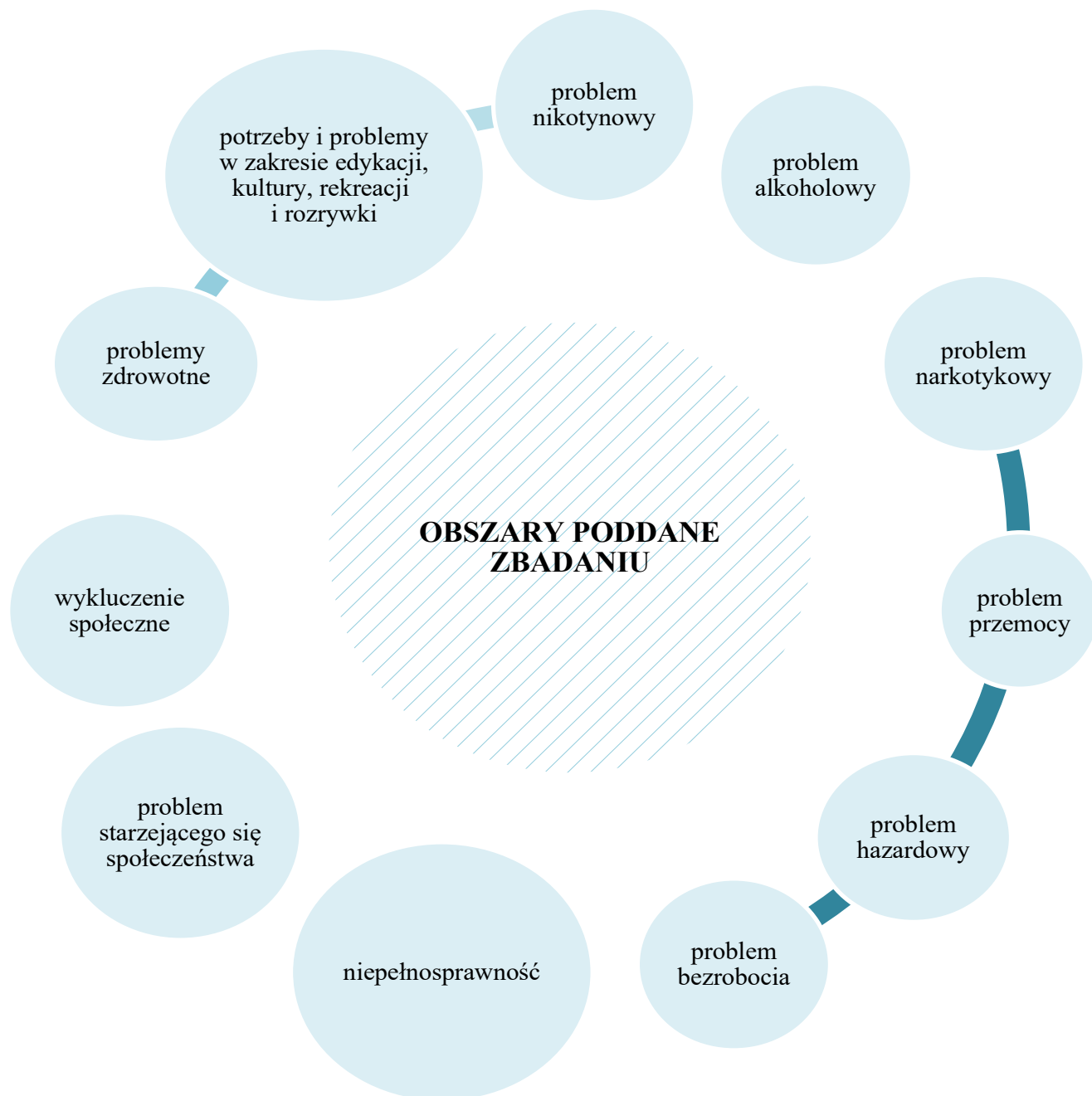
Diagnoza problemów społecznych

W październiku 2015 roku na terenie gminy Nidzica przeprowadzono diagnozę problemów społecznych, w ramach której badaniem ankietowym objęto:

- 250 dorosłych mieszkańców,

- 286 uczniów,
- 100 seniorów.

Celem przeprowadzonych badań była identyfikacja i analiza wybranych problemów społecznych, występujących na terenie Gminy.

Poniżej wyróżniono wyniki badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy związane z uzależnieniami:

- ▶ alkohol spożywa 80% mieszkańców Gminy, w tym 6% zadeklarowało, że pije codziennie, a 7% kilka razy w tygodniu;

- ▶ warte uwagi jest to, że 8% osób (spośród tych, którzy piją alkohol) zdarzyło się kierować pojazdem pod wpływem alkoholu i 30% respondentów było świadkiem prowadzenia przez kogoś pojazdu pod wpływem alkoholu na terenie swojej miejscowości;
- ▶ co czwarty respondent był w ciągu ostatnich 12 miesięcy świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie swojej miejscowości (25%).
- ▶ aż 20% osób przyznało, że zażywało środki psychoaktywne, w tym 11% osób zdarzyło się to jednokrotnie, a 12% badanych doświadczyło przykrych konsekwencji z tym związanych;
- ▶ przeważająca część mieszkańców Gminy na grała w ciągu ostatnich 12 miesięcy w gry na pieniądze (80%). Problem ten może dotyczyć 4% badanych - stwierdzili oni, że grali w tym okresie czasu częściej niż 20 razy, z kolei 16% respondentów doświadczyło problemów w związku z graniem.

Wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów z Gminy związane z uzależnieniami pozwoliły zweryfikować następujące obszary problemowe:

- ▶ alkohol piło 21% uczniów z gminy Nidzica, jednak znaczna część spośród nich jedynie go próbowała (9%). 4% uczniów zadeklarowało regularne oraz wielokrotne picie alkoholu. Uczniowie w większości dostawali alkohol od rodziców do spróbowania lub zostali nim poczęstowani. Część uczniów nie zdaje sobie ponadto sprawy ze szkodliwości alkoholu dla zdrowia (15%);
- ▶ po papierosy sięgnął średnio co drugi uczeń (49%), natomiast e-papierosy okazały się nieco mniej popularne - paliło je 24% badanych, tj. co czwarty uczeń. Jednocześnie 17% osób nie zdaje sobie sprawy ze szkodliwości e-papierosów dla zdrowia;
- ▶ problem zażywania narkotyków lub dopalaczy nie jest wśród uczniów znaczny - tylko 3% stwierdziło, że po nie sięgnęło. Niepokojące jest jednak to, że część uczniów nie zdaje sobie sprawy ze szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia (9% w przypadku narkotyków i 11% w przypadku dopalaczy);
- ▶ niepokojące jest to, że co trzeci uczeń uważa alkohol, papierosy i e-papierosy za łatwo dostępne na terenie Gminy.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy danych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ▶ zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień;
- ▶ spożywanie alkoholu przez znaczną część młodzieży;
- ▶ sprzedaż alkoholu i wyrobów nikotynowych osobom niepełnoletnim;
- ▶ występowanie problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu na terenie Gminy.

Korelacje

Obszarami szczególnie powiązаныmi z dziedziną „profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych” są:

- **wspieranie rodziny** – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne;
- **ubóstwo** – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej;
- **promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu** – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia;
- **przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne**CEL OPERACYJNY NR 1**

Budowanie systemu wsparcia dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, dla osób współuzależnionych oraz ich rodzin.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie procedury leczenia odwykowego	Liczba wniosków skierowanych do GKRPA
1	Wspieranie działalności i rozwoju organizacji abstynenckich.	Liczba działań podjętych na rzecz wsparcia i rozwoju organizacji abstynenckich.
2	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień w Gminie.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.
3	Udzielanie pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym oraz ich rodzinom (praca socjalna, pomoc materialna i niematerialna, poradnictwo specjalistyczne, grupy samopomocowe)	Liczba osób uzależnionych, współuzależnionych, którym została udzielona pomoc.
4	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników instytucji pracujących w obszarze uzależnień.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.
5	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ich rodzin	Liczba działań podjętych we współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ich rodzin

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM, GKRPA.	Placówki ochrony zdrowia, Policja, Sąd, organizacje pozarządowe, kościoły, społeczeństwo obywatelskie	Środki własne, środki europejskie, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 2

Budowanie systemu profilaktyki i pomocy dla dzieci i młodzieży w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez specjalistów zgodnie z kryteriami jakości i standardami	Liczba programów profilaktycznych
2	Wspieranie i rozwój przedszkolnej i szkolnej działalności profilaktycznej	Liczba przedsięwzięć wspierających i rozwijających przedszkolną i szkolną działalność profilaktyczną
3	Organizowanie wypoczynku z programami profilaktycznymi dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwłaszcza problemem przemocy i uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programami i profilaktycznymi.
4	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba osób objętych szkoleniami.
5	Promocja i popularyzacja zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży poprzez organizowanie przedsięwzięć o charakterze rekreacyjno- sportowym	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć promujących zdrowy styl życia wśród dzieci i młodzieży.
6	Realizacja zajęć dla rodziców w zakresie profilaktyki uzależnień	Liczba zrealizowanych zajęć profilaktycznych z zakresu uzależnień
7	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach wsparcia dziennego w zakresie problematyki uzależnień	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, GKRPA, placówki oświatowe, Centrum Usług Wspólnych	NGO, UM, NOK.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 3

Podwyższenie świadomości lokalnej społeczności w zakresie uzależnień

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie przedsięwzięć promujących zdrowy styl życia- bez uzależnień dla mieszkańców gminy (warsztaty, spotkania integracyjne, wykłady ,prelekcje)	Liczba przedsięwzięć promujących zdrowy styl życia.
2	Rozpowszechnianie informacji nt. możliwości uzyskania pomocy w zakresie problemu uzależnień (strony internetowe, media, materiały informacyjne)	Liczba rozpowszechnionych informacji na temat możliwości pomocy w zakresie uzależnień
3	Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, GKRPA.	NGO, UM, NOK, CUW placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, środki pozabudżetowe, budżet państwa.

1.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie**Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych**

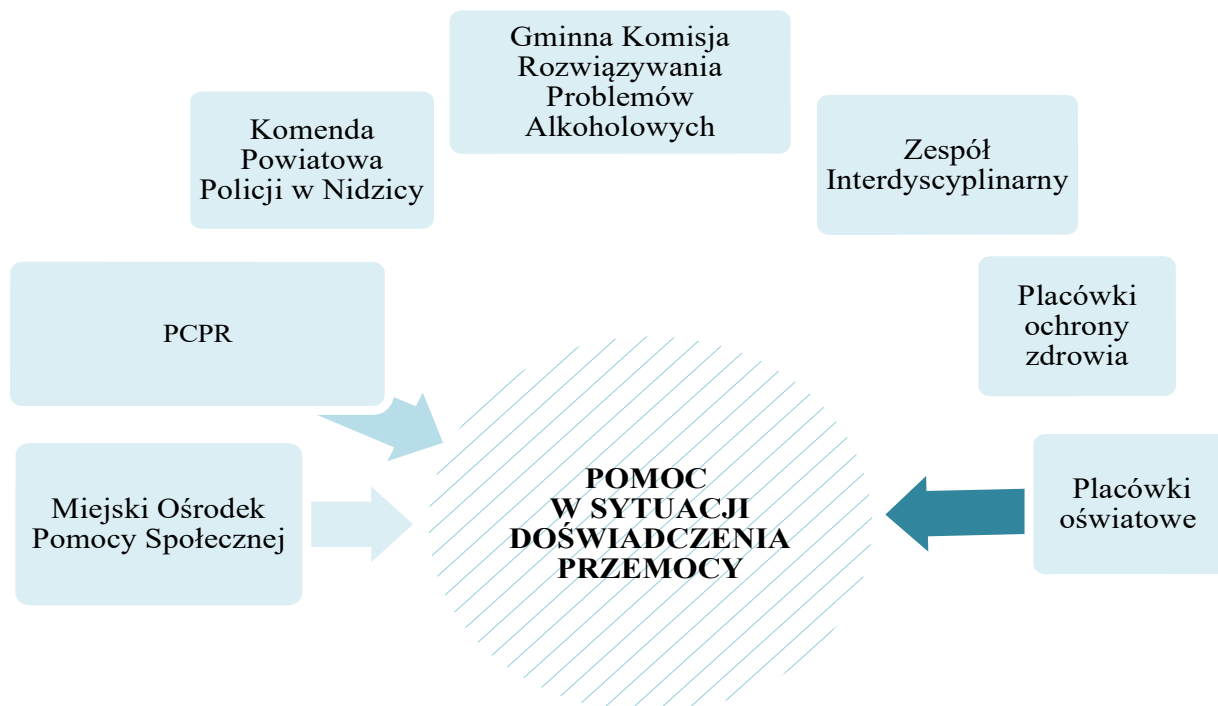
Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie

zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Gminie zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny** działający przy MOPS w Nidzicy.

Głównym celem Zespołu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie. Zadania Zespołu obejmują: przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy, ocenę sytuacji problemowej, wypracowanie sposobu postępowania mającego na celu powstrzymanie przemocy oraz podejmowanie w tym celu działań przewidzianych przepisami prawa, udzielanie kompleksowej pomocy rodzinom dotkniętym przemocą, monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury „Niebieska karta”²⁸. Ponadto Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Nidzica na lata 2016-2020* przyjętego uchwałą Rady Miejskiej w Nidzicy Nr XVII/247/2015 z dnia 22 grudnia 2015 roku. Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Nidzica mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

28 Sprawozdanie z funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 roku.

Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy Nidzica.²⁹

Działaniami Programu kieruje MOPS, natomiast ze względu na interdyscyplinarny charakter programu zadania są realizowane przy współudziale wszystkich instytucji pracujących na terenie Gminy w zakresie ograniczania zjawiska przemocy oraz ochrony ofiar przemocy, tj.: Komendy Powiatowej Policji, Sądem, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Gminnymi szkołami i przedszkolami, GKRPA, Zespołem Opieki Zdrowotnej w Nidzicy, a także innymi instytucjami, organizacjami i osobami fizycznymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

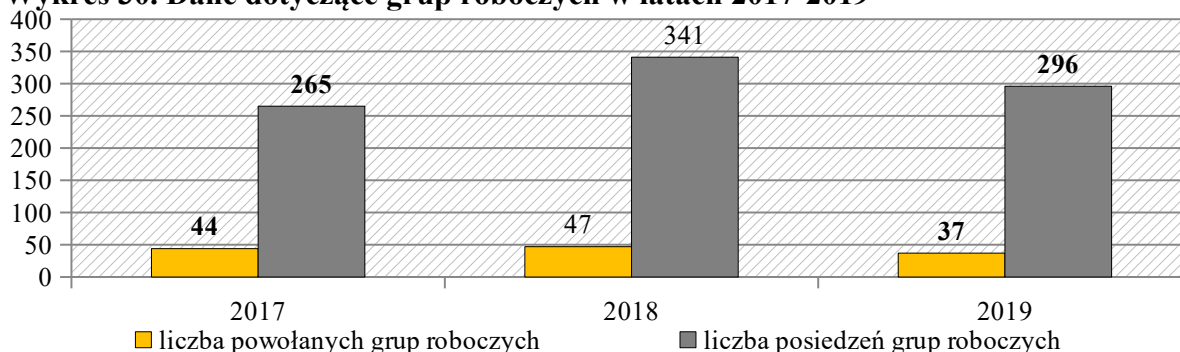
Czynnikami gwarantującymi właściwą realizację Programu są: poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych, dobra współpraca służb i instytucji na terenie Gminy oraz poza nią, otwartość i chęć współpracy specjalistów, silne więzi rodzinne, a także chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

Zespół Interdyscyplinarny w roku 2019 spotkał się 6 razy. W omawianym roku powołano 37 grup roboczych, które objęły swoją pomocą 74 rodziny i odbyło 296 posiedzeń

²⁹ Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Nidzica na lata 2016-2020.

powołanych do konkretnych przypadków przemocy w rodzinie. Na przestrzeni ostatnich trzech lat trudno dostrzec wyraźną tendencję.

Wykres 30. Dane dotyczące grup roboczych w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2017, 2018 i 2019 roku

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizują oni procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie tej procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” przeprowadzanej w gminie Nidzica w latach 2017-2019 przedstawione zostały w tabeli nr 17. W 2019 roku wszczęto 37 procedur „Niebieskie Karty” co oznacza spadek w porównaniu do roku poprzedniego o 21%. W 2019 roku sporządzono 37 formularzy „Niebieska Karta C” oraz 35 formularzy „Niebieska Karta D”. W omawianym roku zakończono natomiast 40 procedur „Niebieska Karta”, w tym 9 w wyniku braku zasadności podejmowanych działań, a 31 procedur na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. W porównaniu do 2017 roku nastąpił wzrost liczby rodzin objętych procedurą.

Tabela 17. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019

	2017	2018	2019
liczba rodzin, w których wszczęto procedurę	44	47	37
Liczba rodzin objętych procedurą	60	59	74
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta C”	40	45	37
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta D”	33	40	35
liczba rodzin, w których zakończono procedurę	45	45	40

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2017, 2018 i 2019 roku

W 2019 roku objęto pomocą grup roboczych 148 osób, w tym 90 kobiet i 58 mężczyzn. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć zarówno wzrost jak i spadek ogólnej liczby osób objętych pomocą - w stosunku do 2017 roku spadła ona o 34%, natomiast w porównaniu do 2018 roku wzrosła o 7%. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 18. Dane osób objętych pomocą grup roboczych na przestrzeni lat 2017-2019

liczba osób objętych pomocą ZI	2017	2018	2019
ogółem	225	138	148
w tym kobiety	77	60	90
w tym mężczyźni	89	76	58
w tym dzieci	59	2	0

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2017, 2018 i 2019 roku

Diagnoza problemów społecznych

Wśród obszarów problemowych związanych z przemocą w rodzinie, których poznanie umożliwiła przeprowadzona diagnoza dorosłych mieszkańców Gminy wyróżnić można:

- ▶ stosunkowo wysoki odsetek dorosłych mieszkańców, którzy doświadczyli przemocy (18%), w tym 3% doświadczało jej często;

- ▶ niepokojące jest to, że 49% badanych stwierdziło, że w ich domu występuje przemoc (*spośród osób, które doświadczyły przemocy*) i część respondentów zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w domu (14%);
- ▶ 15% osób uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą, natomiast 17% mieszkańców nie ocenia jednoznacznie negatywnie stosowania kar fizycznych wobec dzieci.

Wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów z Gminy dotyczące przemocy pozwoliły zweryfikować następujące obszary problemowe:

- ▶ występowanie problemu przemocy rówieśniczej w szkole (w opinii 85% uczniów);
- ▶ doznanie przemocy ze strony rówieśników (45% ankietowanych);
- ▶ występowanie przemocy domowej (w 5% domów młodzieży szkolnej).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znaczna część dzieci i młodzieży deklarująca doświadczenie przemocy ze strony rówieśników.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z obszarem „przeciwdziałania przemocy w rodzinie” są:

- **wspieranie rodziny** – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie;
- **aktywność i integracja społeczna seniorów** – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową,

co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie;

- **ubóstwo oraz promocja zatrudnienia** – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie;
- **edukacja** – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskują wiedzę podnosząc świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia;
- **ochrona zdrowia** – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1

Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy

L.P	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie przedsięwzięć informacyjno–edukacyjno-promocyjnych dla mieszkańców w zakresie życia bez przemocy (lokalne kampanie, warsztaty, prelekcje, spotkania integracyjne)	Liczba przedsięwzięć informacyjno–edukacyjno-promocyjnych dla mieszkańców w zakresie życia bez przemocy

2	Rozpowszechnianie informacji wśród mieszkańców na temat możliwości uzyskania pomocy w zakresie problemu przemocy (strony internetowe, materiały informacyjne, media)	Liczba rozpowszechnionych informacji
3	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych w zakresie zjawiska przemocy rekomendowanych przez specjalistów zgodnie z kryteriami jakości i standardami	Liczba programów profilaktycznych

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, ZI.	NGO, GKRPA, UM, KPP, placówki oświatowe, Sąd, PCPR	Środki własne, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 2

Rozwój systemu wsparcia kierowanego do osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
2	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.
	Udzielanie pomocy w zakresie przemocy w rodzinie (praca socjalna, pomoc materialna i niematerialna, poradnictwo specjalistyczne)	Liczba osób którym udzielono pomocy
6	Prowadzenie działań interwencji kryzysowej (udzielanie schronienia osobom dotkniętym przemocą) wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.	Liczba osób objętych interwencją
7	Kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób stosujących przemoc, skierowanych do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych.
	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników instytucji pracujących w obszarze zjawiska przemocy.	Liczba osób biorących udział w warsztatach, szkoleniach wzmacniających kompetencje zawodowe.

	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób dotkniętych zjawiskiem przemocy	Liczba działań podjętych we współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób uzależnionych, współzależnionych oraz ich rodzin
--	--	---

Wdrażanie

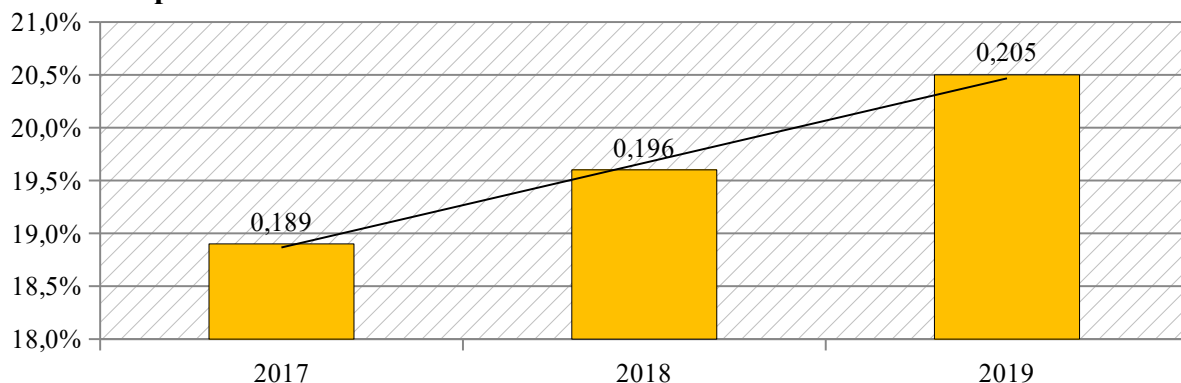
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, ZI.	NGO, GKRPA, Sąd, KPP, placówki oświatowe, UM, kościoły, społeczeństwo obywatelskie.	Środki własne, budżet państwa.

1.6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

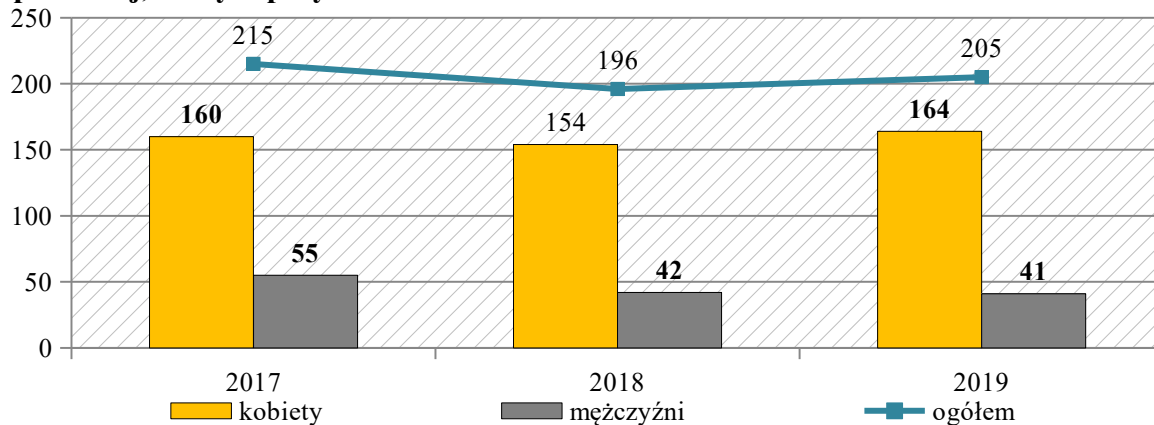
Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko starzejącego się społeczeństwa ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 20,5% wszystkich mieszkańców gminy Nidzica, co oznacza wzrost w stosunku do 2017 roku o 1,6 pp.

Wykres 31. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019

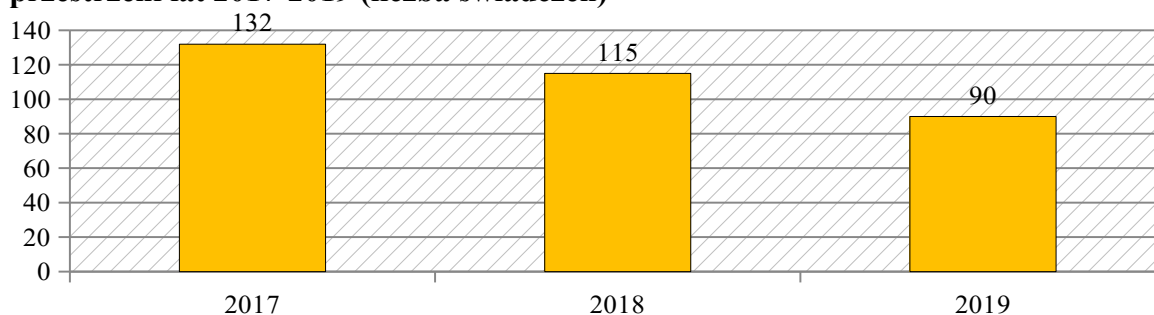
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie w 2019 roku wyniosła 205 osób. Większość spośród nich stanowiły kobiety – było ich 164, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn – 41. W 2019 roku ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z pomocy społecznej w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 5%, natomiast względem 2017 roku zmniejszyła się o 5%. Z danych wynika, że z pomocy społecznej korzysta znacznie więcej kobiet niż mężczyzn.

Wykres 32. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie - w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku udzielono zostały 90 świadczeń mieszkańcom Gminy, którzy ukończyli 75 lat. W porównaniu do lat poprzednich dostrzegalny jest spadek liczby przyznanych świadczeń w tym zakresie – w porównaniu do 2017 roku kształtuje się on na poziomie 32%.

Tabela 19. Zasilki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupelnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo.

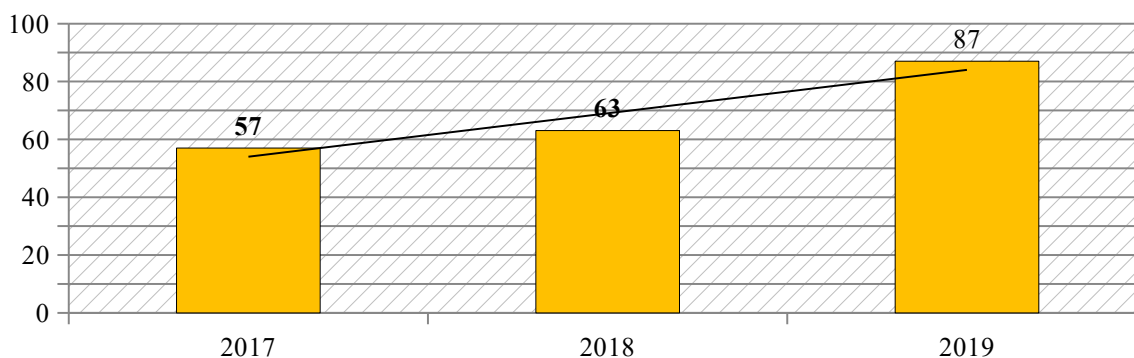
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy w 2019 roku, poniósł odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej 28 mieszkańców na łączną kwotę 754 064 zł. Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019 znajdują się w tabeli poniżej.

Tabela 20. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób	28	27	28
kwota świadczeń (zł)	669 082	808 711	754 064

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W 2019 roku Ośrodek zapewniał usługi opiekuńcze dla 87 osób w Gminie. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć znaczny wzrost liczby osób korzystających z tej pomocy.

Wykres 33. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W odpowiedzi na potrzeby osób starszych, w Gminie funkcjonuje Miejska Rada Seniorów. W obszarze Działu Pomocy Instytucjonalnej MOPS w Nidzicy prowadzona jest działalność Dziennego Domu Pomocy, który realizując zadania według regulaminu organizacyjnego przygotowuje m.in. zajęcia dla emerytów i rencistów. Dodatkowo w 2017 roku podpisano uchwałę w sprawie porozumienia z gminą Janowiec Kościelny w zakresie objęcia mieszkańców gminy Nidzica opieką i usługami świadczonymi przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Szczepkowie Borowym, a od 2020 roku w Wietrzychowie funkcjonuje Klub Senior+, w którym organizuje się spotkania dla osób starszych.

Na terenie gminy działa również UTW „Młodzi Duchem”, który wspiera swoich członków poprzez: organizowanie rekreacji (ćwiczenia w basenie i na sali gimnastycznej, nording walking, wycieczki rowerowe), integrację (imprezy okolicznościowe, wycieczki po kraju, warsztaty kulinarne) i edukację (wykłady z różnych dziedzin życia, lektoraty językowe, kursy komputerowe). W stowarzyszeniu działają zespoły artystyczne, teatralne, taneczne i wokalne. Seniorzy pod okiem instruktorów specjalistów doskonalą swoje umiejętności i zdolności, następnie uczestniczą w festiwalach i konkursach zdobywając nagrody.

Osoby starsze z terenu Gminy Nidzica mają też możliwość skorzystać z usług świadczonych przez Polski Związek Niewidomych, Polski Związek Emerytów i Rencistów czy Caritas.

Diagnoza potrzeb i oczekiwań osób starszych

Przeprowadzona diagnoza wśród seniorów gminy Nidzica pozwoliła zweryfikować następujące problemy:

- ▶ 16% osób oceniło swoją sytuację materialną jako złą, ponadto dla 6% seniorów miesięczny budżet nie wystarcza na pokrycie wydatków, a zdecydowana większość nie dysponuje w miesiącu dodatkowymi, wolnymi środkami finansowymi (70%);
- ▶ większość badanych nie angażuje się w działalność organizacji, stowarzyszeń, klubów bądź fundacji (77%) i nie bierze udziału w działaniach na rzecz społeczności lokalnej (51%);
- ▶ znaczna część osób nie korzysta z programów profilaktyki zdrowotnej (38%) lub robi to sporadycznie - rzadziej niż raz w roku (28%);
- ▶ co czwarty ankietowany uważa, że dostępność do lekarza publicznej opieki zdrowotnej jest raczej niewystarczająca;
- ▶ połowa badanej społeczności seniorów stwierdziła, że największym problemem w zakresie dostępności usług zdrowotnych na terenie Gminy są odległe terminy wizyt (49%);
- ▶ jednym z głównych problemów dotyczących najczęściej osoby starsze to zdaniem badanych samotność/izolacja (51%);
- ▶ w opinii znacznej części mieszkańców na poprawę jakości życia osób starszych wpłynęłoby rozszerzenie pomocy usługowo-opiekuńczej (56%), zajęcia aktywizujące osoby starsze (44%), a także dostęp do lekarzy (41%).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych oraz stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności;

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z obszarem „aktywności i integracji seniorów” są:

- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej

sprawności

i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;

- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współpracy z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług;
- **zdrowie** – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej;
- **wspieranie rodziny** – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1

Wspieranie rozwoju aktywności i integracji społecznej seniorów.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Utworzenie Centrum Wsparcia i Wolontariatu na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych	Liczba osób starszych objętych wsparciem Centrum.
	Kontynuowanie działalności Dziennego Domu Pomocy i Klubu Seniora.	Liczba uczestników Dziennego Domu Pomocy i Klubu Seniora
2	Organizacja przedsięwzięć mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty, zajęcia).	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć
3	Podwyższanie świadomości społecznej na temat osób starszych w społeczeństwie oraz integracja społeczna osób starszych poprzez organizację przedsięwzięć sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć podwyższających świadomość społeczną i integrujących społeczeństwo.
4	Rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy i wsparcia Seniorom (strony internetowe, ulotki/broszury, informatory, informacje przekazywane przez pracowników instytucji, księży, lokalna prasa	Ilość rozpowszechnionych informacji

5	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób starszych	Liczba działań podjętych we współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób starszych
6	Edukacja oraz promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych.	Liczba uczestników działań edukacyjnych.
7	Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	NGO, placówki oświatowe, instytucje, kościoły, społeczeństwo obywatelskie	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 2

Zapewnienie warunków osobom starszym do prawidłowego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1	Prowadzenie mieszkań chronionych adresowanych do osób starszych.	Liczba osób starszych korzystających z mieszkań chronionych.
2	Zapewnienie kompleksowej opieki osobom starszym przy wykorzystaniu dostępnych i dostosowanych do potrzeb narzędzi i form wsparcia (np. praca socjalna, pomoc materialna i niematerialna, Kręgi Wsparcia, system teleopieki, usługi opiekuńcze, grupy samopomocowe)	Liczba osób niepełnosprawnych objętych opieką.
3	Rozwój kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się obsługą i wsparciem osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.

Wdrażanie

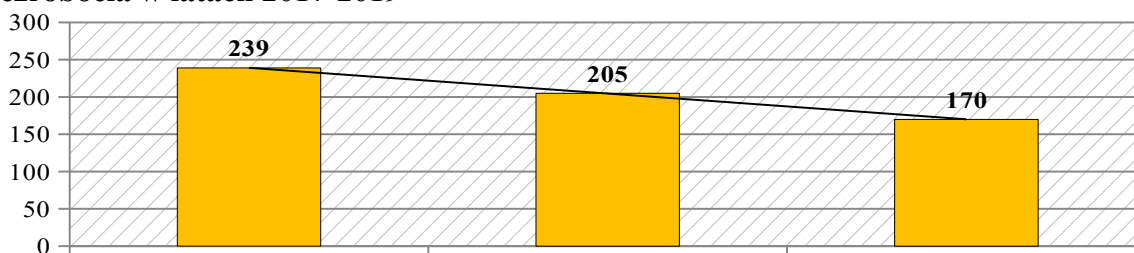
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	NGO, społeczeństwo obywatelskie	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 170 rodzin. O skali problemu bezrobocia świadczy to, że jako powód udzielenia pomocy i wsparcia, znalazło się ono na trzecim miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Jednocześnie można zauważyć, że liczba rodzin, które otrzymują wsparcie korzystają z tego powodu na przestrzeni ostatnich 3 lat zmniejszyła się. Szczegółowe dane przedstawia wykres nr 34.

Wykres 34. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2017-2019 w podziale na poszczególne kategorie zostały przedstawione w tabeli nr 21. Można zauważyć, iż udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2017-2019 uległ zmniejszeniu. Jednocześnie zauważalne jest, że osoby długotrwale bezrobotne w 2019 roku, stanowiły ponad $\frac{1}{3}$ wszystkich zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Biorąc pod uwagę ogólną liczbę bezrobotnych mieszkańców gminy Nidzica zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, można zauważyć stopniowe zmniejszenie się ich liczby. Nastąpił spadek z 563 osób - według stanu na koniec 2017 roku, do 449 osób według stanu na koniec 2019 roku, tj. o 20%.

Tabela 21. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Nidzica w latach 2017-2019 (z podziałem na kategorie wiekowe)

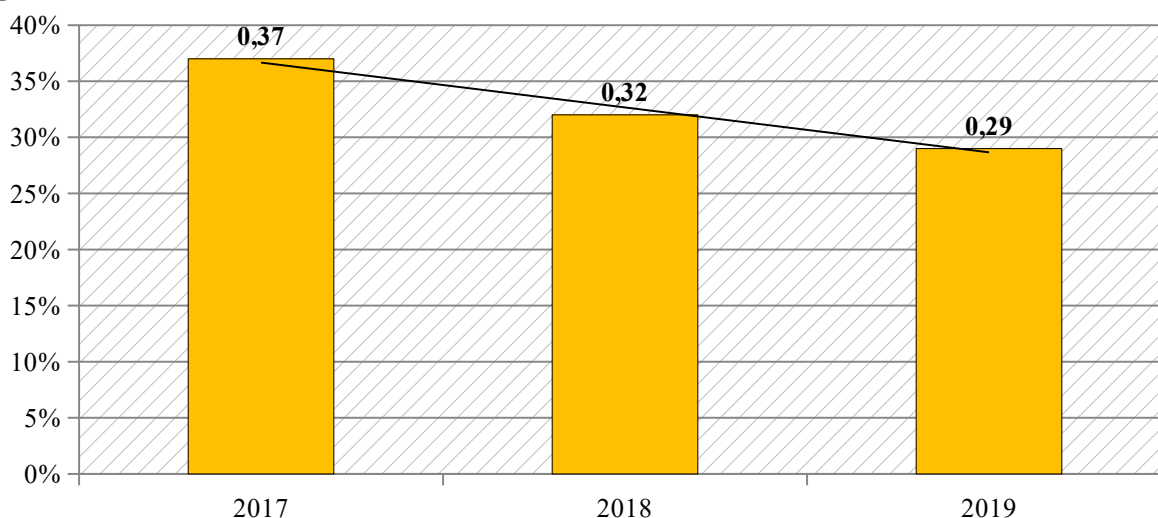
	stan w końcu XII 2017 roku		stan w końcu XII 2018 roku		stan w końcu XII 2019 roku	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Ogółem	563	100	530	100	449	100
Kobiety	348	62	334	63	266	59
Mężczyźni	215	38	196	37	183	41
Do 25 roku życia	82	15	82	15	58	13
Do 30 roku życia	162	29	169	32	118	26
Powyżej 50 roku	133	24	129	24	127	28

życia						
Długotrwale bezrobotni	242	43	218	41	175	39

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Nidzicy

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich, w 2019 roku obserwowany jest jego spadek – z 37% w 2017 roku do 29% w 2019 roku. Jednak należy zwrócić uwagę na to, że wskaźnik ten pomimo spadku od 2017 roku, utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat na stosunkowo wysokim poziomie.

Wykres 35. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2019 rok

Diagnoza problemów społecznych

Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- ▶ co czwarty badany negatywnie ocenia swoje szanse na rynku pracy (28%), a prawie połowie badanych było trudno odpowiedzieć na to pytanie.
- ▶ głównymi powodami- wg ankietowanych bezrobocia na terenie Gminy jest niskie wynagrodzenie, niewystarczająca liczba ofert pracy, a także niechęć do podjęcia pracy np. spowodowana korzystaniem ze świadczeń pomocy społecznej.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- utrzymujący się na stosunkowo wysokim poziomie wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w Gminie oraz bezrobocie pozostające na jednym z głównych powodów udzielania wsparcia pomocy społecznej.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z obszarem „promocji zatrudnienia, reintegracji zawodowej i społecznej osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- **wspieranie rodziny** – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- **ubóstwo** – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;
- **wsparcie osób niepełnosprawnych** – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- **profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych** – przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- **zdrowie psychiczne** – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- **edukacja** – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego

jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1

Podejmowanie działań mających na celu stworzenie warunków do podjęcia zatrudnienia oraz promowanie wśród społeczności lokalnej prospołecznych aktywnych postaw

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia, z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych.	Liczba zorganizowanych szkoleń oraz liczba osób biorących w nich udział.
2	Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną.
3	Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 w publicznych placówkach umożliwiająca szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w publicznych placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat.
4	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych, stażów oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.
5	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
8	Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.
9.	Inicjowanie działań promujących legalne formy zatrudnienia	Ilość zainicjowanych działań promujących legalne formy zatrudnienia
10.	Kontynuowanie Konkursu „Człowiek Integracji Społecznej”	Ilość ogłoszonych edycji Konkursu

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM	PUP, UM, NGO, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

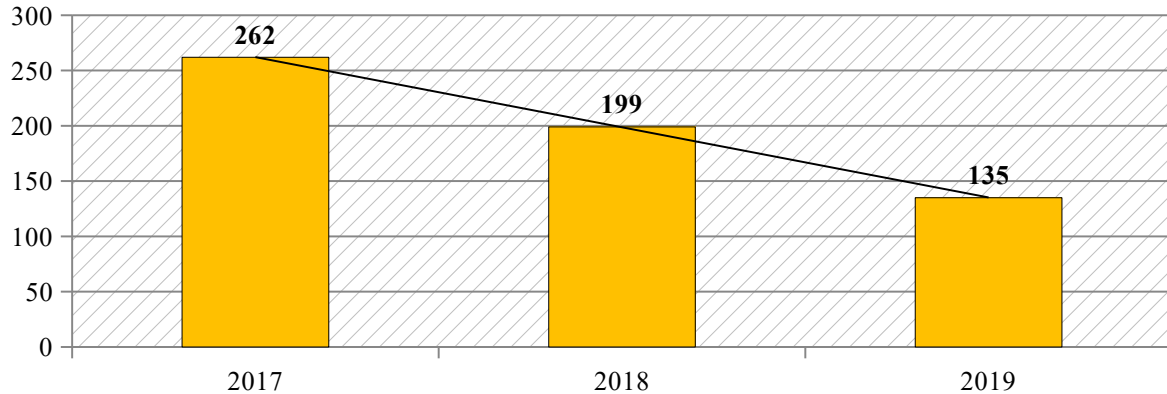
1.8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa**Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych**

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez zestawienie dokonujących się zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia pomocy społecznej znajdowało się na czwartym miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy.

Z tego powodu wsparcie otrzymało 135 rodzin.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019 zmniejszyła się. W 2017 roku z tego powodu z pomocy skorzystały 262 rodziny, a w 2019 roku – 135, co oznacza spadek o 48%.

Wykres 36. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 125 osób, tj. o 6% mniej niż w 2018 roku i 15% mniej w stosunku do 2017 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 228 – co oznacza wzrost o 6% w stosunku do roku 2018 i jednocześnie spadek o 6% w stosunku do roku 2017. Zasiłki celowe pobierało natomiast 555 osób i stanowi to spadek o 0,5% w porównaniu do roku poprzedniego i o 2,5% w stosunku do roku 2017. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzegalna jest tendencja spadkowa w zakresie przyznawanych zasiłków stałych, okresowych i celowych.

Tabela 22. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, okresowe i celowe na przestrzeni lat 2017-2019

rodzaj zasiłku	2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń (zł)	liczba osób	kwota świadczeń (zł)	liczba osób	kwota świadczeń (zł)
zasiłek stały	147	709 739	133	623 192	125	640052
zasiłek okresowy	243	290 318	215	272 609	228	308 534
zasiłek celowy	569	649 726	558	609 995	555	562 975

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

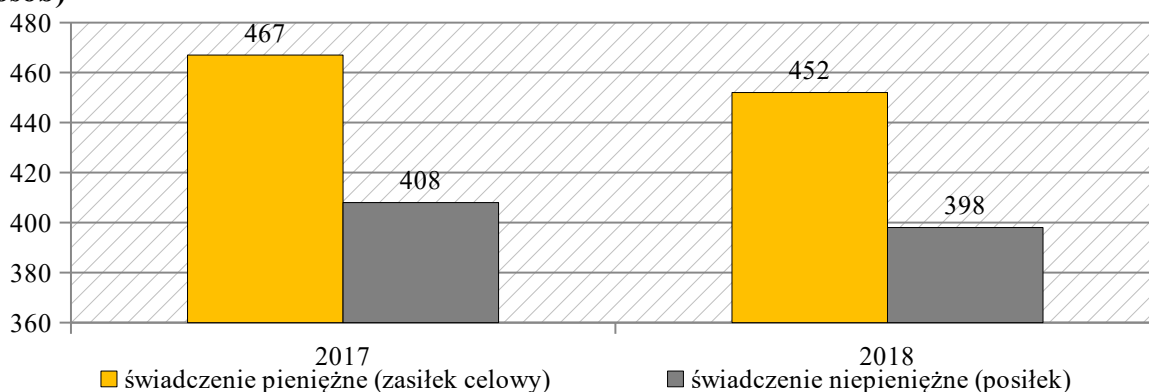
W 2018 roku uchwałą Rady Ministrów ustanowiony został wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, który zastąpił dotychczasowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2013-2020. Celem programu jest

zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. Świadczenia te realizowane są w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. W ubiegłym roku pomocą objęto uczniów szkół podstawowych, gimnazjum oraz szkół ponadpodstawowych, a także dzieci w przedszkolu. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych³⁰.

Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku, 452 mieszkańców to osoby, którym to świadczenie przyznano w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W formie świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymało w przedmiotowym roku 398 osób. Na przestrzeni ostatnich lat liczba świadczeniobiorców niepieniężnej formy zasiłku zmalała – w porównaniu do roku 2017 nastąpił spadek o 2%, jednocześnie zmniejszyła się liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne – o 3%.

Wykres 37. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2017-2018 (liczba osób)

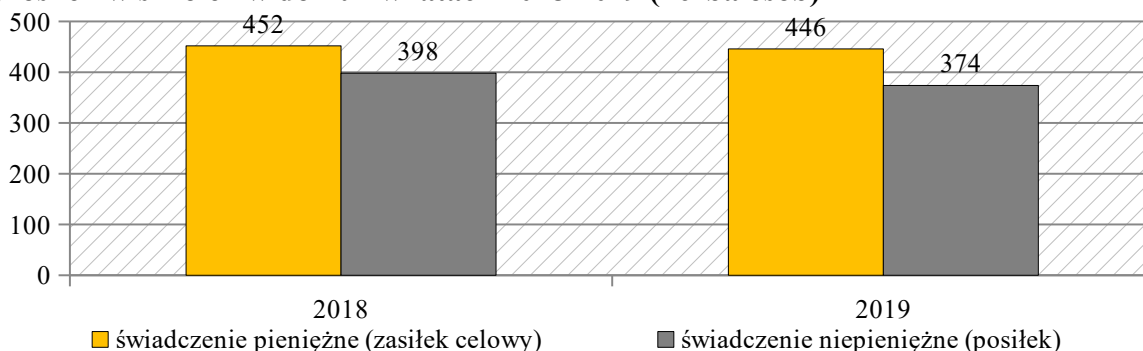
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu zostało przyznane 446 osobom, tj. o 1% osób mniej niż w roku

³⁰ www.gov.pl/web/rodzina

poprzednim. Świadczenie niepieniężne w formie posiłku otrzymały 374 osoby, czyli o 6% osób mniej niż w roku 2018.

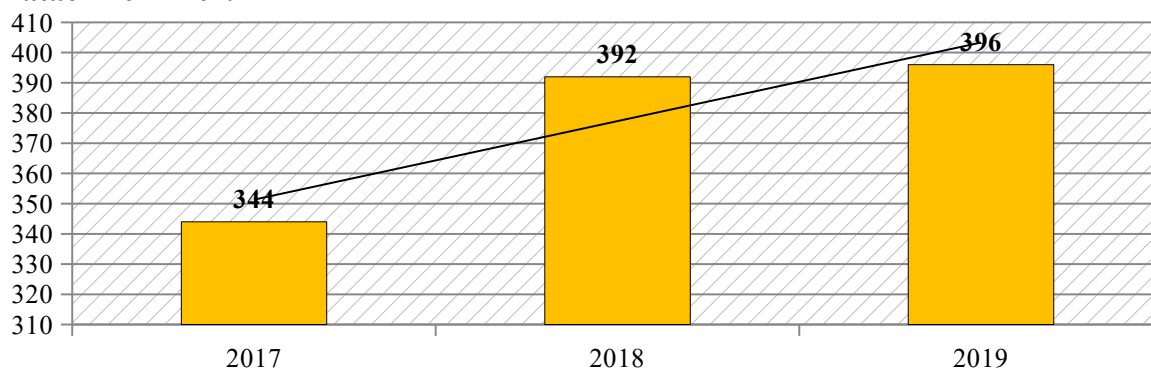
Wykres 38. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu „Posilek w szkole i w domu” w latach 2018-2019 (liczba osób)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2019 roku świadczenie pieniężne w formie dodatku mieszkaniowych otrzymało 396 gospodarstw domowych. Od roku 2017 można zaobserwować wzrost liczby gospodarstw domowych objętych tą formą pomocy.

Wykres 39. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Nidzica na niższym poziomie, niż ma to miejsce zarówno na terenie całego powiatu jak i województwa. Na wartość barometru ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa

wartość wskaźnika, tym sytuacja gminy jest korzystniejsza. W gminie Nidzica w 2018 roku wynosił on -0,59, natomiast na terenie powiatu -0,02.

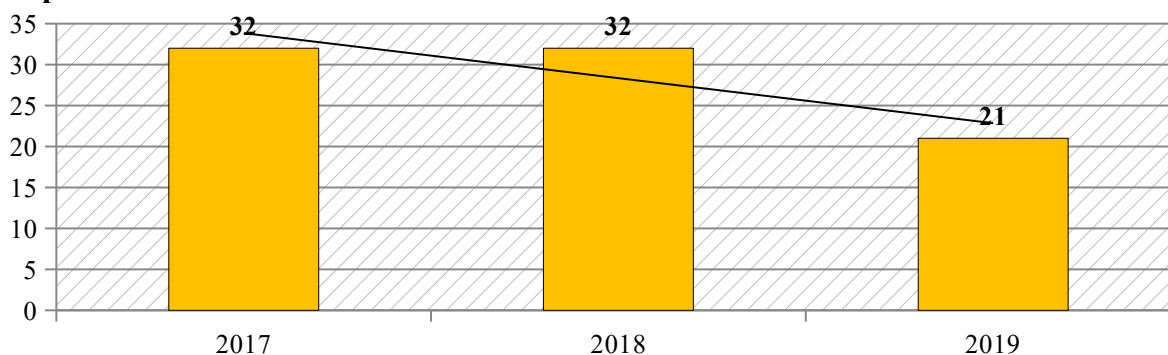
Rysunek 7. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Nidzica, powiecie nidzickim oraz województwie warmińsko-mazurskim w 2018 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2019 roku bezdomność była powodem udzielania pomocy w przypadku 21 rodzin. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z MOPS wskazują na to, że problem bezdomności występuje na terenie Gminy na stosunkowo niskim poziomie i na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób korzystających z pomocy z tego powodu zmniejszyła się.

Wykres 40. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;

- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych - przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi.

Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa:

- **bezrobocie** – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- **niepełnosprawność** – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- **wiek** – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;
- **wykształcenie** – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1

Zminimalizowanie zjawiska ubóstwa

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń finansowych i niefinansowych pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.
2	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
3	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi,	Liczba działań podjętych we współpracy z

	kościółami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób ubogich	współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami i społeczeństwem obywatelskim na rzecz osób ubogich
--	--	--

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, CUW	NGO, UM.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

CEL OPERACYJNY NR 2

Ograniczenie zjawiska bezdomności

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Praca socjalna polegająca na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia przy wykorzystaniu dostępnych narzędzi jak np.: Program Wychodzenia z Bezdomności, kontrakt socjalny,	Liczba działań polegających na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.
2	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności	Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych.
3	Monitorowanie skali bezdomności oraz sytuacji osób bezdomnych na terenie Gminy.	Liczba działań monitorujących skalę bezdomności w Gminie oraz sytuacje osób bezdomnych.
4	Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.	Liczba osób bezdomnych, którzy została przekazana informacja w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.
5	Wsparcie materialne, niematerialne i specjalistyczne osób bezdomnych.	Liczba osób bezdomnych, którym udzielone zostało wsparcie.
6	Działania edukacyjno-informacyjne mające na celu podwyższenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie problemu bezdomności.	Liczba przeprowadzonych w społeczności lokalnej działań edukacyjno-informacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, straż miejska	NGO, UM, KPP.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.9. Problem przestępczości**Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych**

W 2019 roku w gminie Nidzica stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 467 przestępstw, co oznacza, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 22,16 przestępstw. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz większa od średniej dla całej Polski³¹.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Nidzica wynosi 79,8% i jest nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz większy od wskaźnika dla całej Polski³². W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym – 15,03 (wykrywalność 74%) oraz przeciwko mieniu - 9,47 (wykrywalność 58%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,58 (98%), gospodarcze – 3,07 (86%), oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,70 (95%).

Tabela 23. Dane o przestępczości w gminie Nidzica w 2017, 2018 i 2019 roku

rodzaj przestępstwa	liczba przestępstw		
	2017	2018	2019
liczba interwencji zawiązanych z przemocą w rodzinie, liczba założonych „Niebieskich Kart”	91	70	107
dane dotyczące nietrzeźwych kierowców			
będących w stanie nietrzeźwości	63	74	63
będących po użyciu alkoholu	18	15	23
rowerzyści			
w stanie nietrzeźwości	32	52	56

31 <https://www.polskawliczbach.pl>

32 Tamże.

po użyciu alkoholu	8	1	19
liczba przestępstw stwierdzonych na terenie Gminy*	143	169	142

Źródło: dane z Komendy Powiatowej Policji w Nidzicy

*około 1/3 popełnionych przestępstw stanowią przestępstwa z 7 głównych kategorii: przestępstwa rozbojnicze, bójki i pobicia, uszczerbek na zdrowiu, kradzież z włamaniem, kradzież, kradzież pojazdów, uszkodzenie rzeczy. Pozostałe przestępstwa to m.ni. znęcanie się, przywłaszczenie mienia, oszustwa, przestępstwa narkotykowe.

W ramach działalności profilaktycznej policjanci realizowali spotkania z dziećmi w wieku szkolnym i przedszkolnym. Tematy dotyczyły bezpieczeństwa w ruchu drogowym, narkotyków i dopalaczy, cyberprzemocy, odpowiedzialności karnej nieletnich, handlu ludźmi, mowy i symboli nienawiści, przemocy i agresji, bezpieczeństwa w miejscu wypoczynku i miejsca zamieszkania, KMZB, a przekazywane treści były dostosowane do wieku odbiorców. Ponadto funkcjonariusze przeprowadzili spotkania z rodzicami oraz seniorami na temat narkotyków, włamań i oszustw. Warto podkreślić, że na stronie internetowej regularnie zamieszczano komunikaty i informacje z zakresu profilaktyki społecznej³³.

Obszary problemowe

W oparciu o uzyskane dane, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost liczby interwencji związanych z przemocą w rodzinie; popełnionych i wykrytych przestępstw na terenie Gminy;
- wzrost liczby kierowców będących po użyciu alkoholu oraz nietrzeźwych rowerzystów.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „przestępczości” są:

- **bezrobocie i ubóstwo** – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/konkretne instytucje;
- **wspieranie rodziny** – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;

33 dane z Komendy Powiatowej Policji w Nidzicy.

- **przemoc** – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;
- **uzależnienia** – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1

Zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz w miejscu zamieszkania.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Inicjowanie przedsięwzięć edukacyjnych dla mieszkańców dot. bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Liczba inicjatyw edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
2	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
4	Rozwój monitoringu wizyjnego na terenie Gminy.	Obszar Gminy objęty monitoringiem wizyjnym.
5	Kontynuowanie i pogłębianie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i społeczeństwem obywatelskim na rzecz bezpieczeństwa	Liczba działań podjętych we współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i społeczeństwem obywatelskim na rzecz bezpieczeństwa

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UM, Straż miejska, MOPS	KPP, NGO, społeczeństwo obywatelskie	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.10. Rewitalizacja społeczna

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Gmina Nidzica realizuje *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Nidzica* zatwierdzony uchwałą Nr LIX/824/2018 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 29 października 2018 roku, stanowiący podstawę do podjęcia działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

„Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

- ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2020 r. poz. 802 z późn. zm.) -

Obszar rewitalizacji to taki, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk natury społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Głównym zadaniem rewitalizacji gminy Nidzica jest: *„Przeprowadzenie zaplanowanych zadań naprawczych, które ożywią zdegradowany obszar pod względem wyżej wymienionych aspektów”*. Nadrzędnym celem działań jest wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, a także lepsza jakość życia społeczności zamieszkującej obszary problemowe. Do celów operacyjnych, ściśle powiązanych z celem głównym należą:

- aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- integracja społeczna osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z pozostałymi mieszkańcami Miasta;
- wzrost kompetencji społecznych mieszkańców;
- wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców;
- budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców w oparciu o historię i regionalne tradycje;
- wzrost zaangażowania społeczeństwa w inicjatywy obywatelskie.

Obszary problemowe

Działania z obszaru społecznego mają na celu ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych wynikających przede wszystkim z bezrobocia (31%) i ubóstwa mieszkańców (53%) obszaru rewitalizowanego.

Korelacje

W ramach rewitalizacji społecznej, co istotne w kontekście rozwiązywania problemów społecznych, planuje się prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu włączanie społeczne i zawodowe osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy oraz rozwój aktywnych form integracji społecznej przy uwzględnieniu wszystkich dziedzin planowania strategicznego.

2. Analiza SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot. Poniższy rysunek przedstawia sposób definiowania poszczególnych grup czynników w metodzie SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1 Atrakcyjność Gminy pod względem przyrodniczym oraz turystycznym. 2 Wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. 3 Działalność dużego przedsiębiorstwa na terenie Gminy. 4 Funkcjonowanie szkół ponadpodstawowych, podstawowych, przedszkoli oraz żłobka. 5 Podejmowanie działań o charakterze kulturalnym. 6 Funkcjonowanie na terenie Gminy miejsca dla seniorów – Klub Senior+. 7 Rozwinięta infrastruktura sportowa, w tym działalność MOSiR. 8 Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych. 9 Spadek wskaźnika deprivacji lokalnej na przestrzeni ostatnich trzech lat. 10 Stosunkowo mała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności, alkoholizmu oraz narkomanii. 11 Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doświadczających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, Punktów konsultacyjnych oraz stowarzyszenia abstynenckiego. 12 Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców. 13 Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, asystentów rodziny, Świetlic Środowiskowych i Socjoterapeutycznych. 14 Odnowiona infrastruktura drogowa i kolejowa, zapewniona duża ilość miejsc parkingowych 15 Wzrost w ostatnich latach miejsc do rekreacji, sportu i wypoczynku (Hala sportowa, infrastruktura sportowa przy szkołach, parki, place zabaw, skwery) 	<ol style="list-style-type: none"> 1 Spadek liczby mieszkańców Gminy. 2 Utrzymujący się na przestrzeni dwóch ostatnich lat ujemny przyrost naturalny. 3 Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności. 4 Większa szacunkowa stopa bezrobocia w Gminie, niż w całej Polsce. 5 Brak publicznych żłobków oraz klubów dziecięcych w Gminie. 6 Niska ilość prowadzonych programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN w szkołach. 7 Zbyt mało rodziców objętych działaniami profilaktycznymi związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych przez uczniów oraz zjawiskiem przemocy. 8 Wzrost liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Nidzica (w 2019 roku). 9 Wzrost liczby kierowców będących pod wpływem alkoholu oraz nietrzeźwych rowerzystów. 10 Brak działających samopomocowych grup wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1 Atrakcyjność turystyczna gminy i walory przyrodnicze 2 Rozwój gospodarczy Gminy. 3 Atrakcyjne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy- nowe zakłady pracy, nowe miejsca pracy, atrakcyjniejsze warunki zatrudnienia 4 Strefa ekonomiczna 5 Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy. 6 Utworzenie nowych miejsc pracy w Gminie. 7 Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy. 8 Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. 9 Wzrost aktywności i integracji osób starszych. 10 Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. 11 Dostępność do informacji oraz pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień. 12 Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi. 13 Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej. 14 Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień. 	<ol style="list-style-type: none"> 1 Starzejące się społeczeństwo. 2 Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych. 3 Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej. 4 Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności. 5 Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych. 6 Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych. 7 Zwiększenie skali problemu przemocy. 8 Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych. 9 Wzrost liczby wypadków na terenie Gminy spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców. 10 Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców. 11 Negatywne skutki pandemii COVID-19 (izolacja społeczna, brak kontaktów interpersonalnych, ograniczenie i utrata więzi rodzinnych, pogorszenie stanu zdrowia, wzrost zaburzeń i chorób psychicznych, niepewna sytuacja gospodarcza gminy) 12 Negatywne skutki pandemii dla dzieci i młodzieży (brak kontaktów rówieśniczych, wzrost napięć emocjonalnych, wzrost autoagresji i agresji, depresja, pogorszenie zdrowia psychicznego, wzrost uzależnień, regres kompetencji społecznych, obniżony poziom wiedzy szkolnej i trudności w nauce)

3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Nidzica została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Nidzica dążąca do niekonfliktowego rozwiązania problemów wspólnoty, poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i mieszkańców; dostrzegająca potencjał tkwiący w lokalizacji, historii i mieszkańcach; wspierająca lokalne inicjatywy w szczególności: społeczne, kulturalne i edukacyjne. Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Nidzica jest uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania Gminy wspierającej i właściwie wykorzystującej aktywność oraz potencjał społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań lokalnych.

4. Zakładane rezultaty realizacji Strategii

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Nidzica przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności gminy Nidzica jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;

- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

5. Ramy finansowe

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Nidzica. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- ▶ budżet Wojewody,
- ▶ budżet Samorządu Województwa,
- ▶ Fundusz Pracy,
- ▶ projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
- ▶ środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ▶ środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- ▶ środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe
- ▶ środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Nidzica. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Nidzica przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2025 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nidzicy.

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2018	1 162 518
2	2019	902 227

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
3	2020	1 424 256
4	2021	1 459 862,40
5	2022	1 496 358,96
6	2023	1 533 767,93
7	2024	1 572 112,13
8	2025	1 611 414,93

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2018	485 532
2	2019	548 792

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
3	2020	484 600
4	2021	496 715
5	2022	509 132,88
6	2023	521 861

7	2024	534 907,73
8	2025	548 280,42
Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2018	13 680 390
2	2019	16 911 784
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
3	2020	19 971 420
4	2021	20 470 705,50
5	2022	20 982 473,14
6	2023	21 507 034,97
7	2024	22 044 710,84
8	2025	22 595 828,61

6. System wdrażania Strategii

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

- 1 Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest MOPS.
- 2 Głównymi Partnerami są Rada Miejska, instytucje i organizacje.
- 3 Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Plan komunikacji społecznej dokumentu

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowania wszystkim zainteresowanym podmiotom odpowiedzialnym za realizację zadań zawartych w strategii. Po uchwaleniu Strategii przez Radę Miejską w Nidzicy, zostanie umieszczona na stronie internetowej Gminy.

7. Monitoring

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, Komendy Powiatowej Policji, PUP, ze sprawozdań MOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez MOPS przy ścisłej współpracy z gminą Nidzica co dwa lata. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

8. Ewaluacja

7.1. Zakres ewaluacji

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości i spójności.

7.2. Sposób ewaluacji

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

7.3. Narzędzia ewaluacji

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

7.4. Okres ewaluacji

Planuje się przeprowadzenie w 2026 roku ewaluację końcową, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań.

9. Ocena ryzyka

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów

i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Nidzica jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuacji na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Nidzica i przepisami

prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmocnienie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gminy – Obywatel,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Nidzica, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które

uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Bibliografia

- 1 <https://www.polskawliczbach.pl>
- 2 <http://nidzica-mops.bip-wm.pl>
- 3 <http://www.nok.nidzica.pl>
- 4 <https://poradnik.ngo.pl>
- 5 <https://spis.ngo.pl>
- 6 <http://www.gov.pl>
- 7 <http://www.psychiatriapolska.pl>
- 8 <http://sejm.gov.pl>
- 9 <https://pl.wikipedia.org>
- 10 <http://zamek-nidzica.pl>
- 11 Czerkawska A., Urban B., Ziółkowski W., *Stowarzyszenie abstynenckie – wiedza, rozwój, skuteczność*, PARPA, Warszawa 2017.
- 12 Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.
- 13 Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica.
- 14 Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
- 15 Oniszczyk J., *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*.
- 16 Uchwała nr XLIV/629/2017 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie nadania Statutu samorządowej instytucji kultury – Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Nidzicy.
- 17 Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).
- 18 Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Nidzica na lata 2016-2020.
- 19 Raport o stanie gminy Nidzica – podsumowanie działalności burmistrza Nidzicy za 2019 rok.
- 20 Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok.
- 21 Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok.
- 22 Sprawozdanie z funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 roku.
- 23 Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2017, 2018 i 2019 roku.

- 24 Sprawozdanie z realizacji Rocznej Programu Współpracy Gminy Nidzica z Organizacjami Pozarządowymi oraz z podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2019.
- 25 Sprawozdanie z wykorzystania środków finansowych z funduszu alkoholowego za 2019 rok.
- 26 Staręga-Piasek J., *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013.
- 27 Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019.
- 28 Strategia Rozwoju Gminy Nidzica na lata 2014-2020.
- 29 Stowarzyszenie abstynenckie – wiedza, rozwój, skuteczność, A. Czerkawska, B. Urban, W. Ziółkowski, PARPA, Warszawa 2017.
- 30 Yaziji M., Doh J., *Organizacje pozarządowe a korporacje*.

Spis wykresów, tabel i rysunków

1. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Nidzica w latach 2017-2019.....	13
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019.....	14
Wykres 3. Ludność gminy Nidzicy w podziale na wiek (stan na koniec 2019 roku).....	15
Wykres 4. Stan cywilny mieszkańców gminy Nidzica według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.....	16
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2019.....	18
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017-2019.....	18
Wykres 7. Dochody i wydatki Gminy ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)....	20
Wykres 8. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych).....	20
Wykres 9. Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do całej Polski oraz województwa warmińsko-mazurskiego (w %).....	21
Wykres 10. Liczba osób pracujących w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019.....	22
Wykres 11. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2017-2019 (w procentach).....	23
Wykres 12. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Nidzica według danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku.....	25
Wykres 13. Ludność gminy Nidzicy według edukacyjnych grup wieku w 2019 roku.....	25
Wykres 14. Udział wydatków z budżetu Gminy na oświatę i wychowanie w latach 2017-2019.....	34
Wykres 15. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w gminie Nidzica oraz województwie warmińsko-mazurskim w latach 2017-2019.....	35
Wykres 16. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019....	45
Wykres 17. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Nidzica w latach 2017-2019.....	46
Wykres 18. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019.....	46
Wykres 19. Wskaźnik pracy socjalnej w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019.....	49

Wykres 20. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019.....	53
Wykres 21. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego na przestrzeni lat 2017-2019.....	54
Wykres 22. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019.....	54
Wykres 23. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – ogółem w latach 2017-2018.....	54
Wykres 24. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2017-2019.....	55
Wykres 25. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych).....	56
Wykres 26. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.....	59
Wykres 27. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2017-2019.....	61
Wykres 28. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2017-2019.....	69
Wykres 29. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019.....	71
Wykres 30. Dane dotyczące grup roboczych w latach 2017-2019.....	80
Wykres 31. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019.....	86
Wykres 32. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie - w latach 2017-2019.....	86
Wykres 33. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2017-2019.....	88
Wykres 34. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019.....	93
Wykres 35. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019.....	94
Wykres 36. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019.....	98

Wykres 37. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2017-2018 (liczba osób)...	99
Wykres 38. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2019 (liczba osób).....	100
Wykres 39. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2017-2019.....	100
Wykres 40. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2017-2019.....	101

2. Spis tabel

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019.....	16
Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach).....	17
Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2019 oraz udział osób bezrobotnych według poszczególnych kategorii w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych w PUP.....	23
Tabela 4. Placówki oświatowe funkcjonujące się na terenie gminy Nidzica.....	26
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe w Gminie na przestrzeni lat 2017-2019.....	34
Tabela 6. Instalacje techniczno-sanitarne w gminie Nidzica na przestrzeni lat 2017-2018* (liczba mieszkań).....	35
Tabela 7. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w Gminie w porównaniu do powiatu w 2018 roku.....	39
Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku oraz płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019.....	47
Tabela 9. Liczba osób pobierających świadczenie w latach 2017-2019 w podziale na płeć.....	47
Tabela 10. Powody udzielania pomocy i wsparcia (liczba rodzin) w latach 2017-2019.....	48
Tabela 11. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019.....	48
Tabela 12. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w 2019 roku.....	53
Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019.....	60

Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019.....	60
Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019.....	60
Tabela 16. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nidzicy w latach 2017-2019.....	69
Tabela 17. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2017-2019.....	81
Tabela 18. Dane osób objętych pomocą grup roboczych na przestrzeni lat 2017-2019.....	81
Tabela 19. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń).....	87
Tabela 20. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019.....	87
Tabela 21. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Nidzica w latach 2017-2019 (z podziałem na kategorie wiekowe).....	93
Tabela 23. Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe, okresowe i celowe na przestrzeni lat 2017-2019.....	98
Tabela 24. Dane o przestępczości w gminie Nidzica w 2017, 2018 i 2019 roku.....	104

3. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie miasta i gminy Nidzica na tle powiatu nidzickiego.....	12
Rysunek 2. Średni wiek mieszkańców gminy Nidzica w porównaniu do całej Polski i województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 roku.....	14
Rysunek 3. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności gminy Nidzica w porównaniu do całej Polski i województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 roku.....	15
Rysunek 4. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Nidzica według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku).....	19
Rysunek 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Nidzica w porównaniu do całej Polski i województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 roku.....	24
Rysunek 6. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Nidzica w latach 2017-2019.....	71
Rysunek 7. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Nidzica, powiecie nidzickim oraz województwie warmińsko-mazurskim w 2018 roku.....	101